

ИКРОМ ОТАМУРОД

ХАРИТАГА ТУШМАГАН ЖОЙ

Шеърлар ва дostonлар

«SHARQ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАХРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2011

УДК 821
ББК 84(5Ў)6
О – 86

Икром Отамурод битикларида ажиб ҳазинлик бор. КАНГУЛ ҳазинлиги бор. Шоир кечинма ва туйғуларини рангли ҳолатларда, руҳий манзараларда, мантиқли мушоҳадаларда шакллантирган. Борлиққа муносабат ҳисси гоҳ шиддат билан, гоҳ сокинлик билан ҳаракатланади. Бу ҳисларнинг бирикув майдони – муқаддас КАНГУЛ.

ISBN 978-9943-00-613-3

© «Sharq» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти, 2011.

A decorative border with a repeating geometric pattern of interlocking diamonds and ovals, surrounding the central text.

Шерлар

§

ЮРАГИНГНИ ОЧ САДОЛАРГА

Сарин-сарин эсган бир гўзал насим –
Ёмғирлар ҳидини келтирган садо.
Чиркираб чарх урган тўрғайлар саси –
Қовжираб бужмайган яланғоч сахро.

Умид садосидир – кўкламнинг меҳрин
Танида ҳис этиб кўклаган ниҳол.
Армон садосидир – қисматнинг захрин
Қайта-қайта ичган чўкиртак аёл.

Офтобдан тўкилган садо – ҳарорат,
Чопаётган умр садоси – дарё.
Ботирлар кўксида ҳайқирган журъат –
Юртни севган ғурур садоси, илло.

Садолар – дунёнинг турфа йўллари:
Бағри ўйдим-ўйдим – мўл қадокларга.
Келади ҳориган карвон сингари,
Юрагингни оч садоларга.

* * *

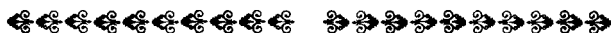
Кўзларингни юмганинг заҳот,
Келаверар кўзинг ўнгига:
Хотиралар қилич қайраб бот,
Хотиралар учинган, тинган.

Йўлларингда тўшалган тошлар
Қадамингга тўқинар, синар.
Ҳижронлар, фиғонлар, кўз ёшлар
Хотирангга инграниб тинар.

Аслидаям топгансан мавжуд,
Хотирангнинг бағрида сархуш:
Хотиралар – чақилган вужуд,
Хотиралар – қайтарилмас туш.

* * *

Ҳилолини соғинди осмон,
Кў-ў-ўп соғинди.
Соғинчдан чуркади аъзон тани.
Узоқ чўзилди ўн беш кун,
 ўн беш кун чўзилди узоқ...
Ўн беш кун... осмон кийди
 туннинг қора чопонин...

* * *

Бир куч тортар, бўлди дегунча имкон,
Муқаддас – киндик қон тўкилган замин.
Девори азобдан тикланган макон,
Тоқатдан ёпилган тўрт ёғоч томи.

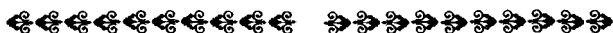
Юрагимда ҳорғин ёнбошлар соғинч,
Ёллари кайрилган тулпор – масофа.
Кетгувчи, кайтгувчи қўноқлар зим-зич,
Йўлларда югуриб умрлар соба.

Шошқалоқ йўлларнинг чўнтаги тешиқ,
Руҳим – дарчалари дарз кетган хона.
Соғиниб, ҳовлиқиб қоқаман эшиқ,
Дарвозани очар чўккан остона.

Қаршимда мўлтирар меҳрибон нигоҳ,
Қалбимдан узилар бир томир илкис –
Шаҳардан беҳуда қидириб, э воҳ,
Мен тополмай юрган ғариб хис.

Кучоклаб бағрига босади меҳр,
Хўрсиниб-хўрсиниб йиғлайди сукут.
Ичкари, ташқари эшиқлар бир-бир
Унут шамолларга юз тутар, унут.

➔➔➔➔➔ 6 <<<<<<<

Мехр – момоларим тўқиган тумор,
Оқибат – боболар йигирган тасбеҳ.
Эътиборсиз – тасбеҳ, писандсиз – тумор,
Юрагим тубида инграган Касби.

Юлдузнинг тушидай ўтар бир нафас,
Мен сенга суяниб яшайман, асли.
Билгинки, томоша қилгани эмас.
Дардингни олгани келаман Касби.

* * *

Кўп кўриниб ўзим ўзимга гоҳи,
Сигмайман, тўламан пешонам қақшаб.
Кўксим – армонларнинг тош бандаргоҳи
Ёриллар ёрилтошга ўхшаб.

Дунё тор туюлар, зимистон дунё
Қисиб келаверади канглумни.
Бир кенглик истайман, истаб бир зиё
Давом эттиравераман йўлимни.

Очунки, товушлар чарҳ урган макон,
Теграмда сўлжайиб туради беҳол.
Ён бермайди ҳаста қалбимга бирон
Ўзбошимча умид, ўзбилгич хаёл.

➔➔➔➔➔ 7 ⬅️⬅️⬅️⬅️⬅️

Қатқалок инган дард, ғамга дўнган зор,
Тўлдирар юрагим бўшлиқларини.
Сукутларга чўмиб тинглайман такрор.
Комилжон Отаниёз қўшиқларини.

Ёлғиз дарахт унсиз синган маҳалда,
Ғариб ўкирик уйғотар титроқни.
Мақтанчоқ шаҳарда, кибор шаҳарда
Соғиниб кетаман хоксор кишлоқни.

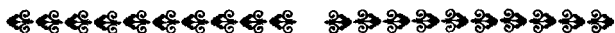
* * *

Олдинига кузатасан хотиржам,
Юрасан орқайин – бамайлихотир.
Ёнингда чопаетган шиддатга ҳечам
Эътибор бермайсан,
қилмайсан хотир.

Вақтнинг кўплигига ишончинг ҳосил,
Канглунг тўқдур йўлнинг узунлигига .
Сезасан бир маҳал,
Бўласан восил
Яқинлашган муҳлат фузунлигига.

Жон-жаҳд билан чопа бошлайсан кейин,
Ўтган фурсат ўрнин тўлдирмоқ – ният.

➔➔➔➔➔ 8 ➔➔➔➔➔

Билмайсанки, энди етмоғинг қийин,
Тезлашар вақт ўчаккандай – айният.

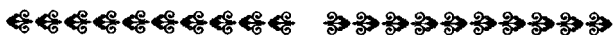
Орзулар канглунгдан кўчади – паймон,
Бир алам қийнайди – шаштинг тортар сушт.
Беҳуда соврилган вақтлар – пушайман,
Ғофилликда кечган фурсатлар – афсус!

* * *

Йўл – нигоҳлар чеки. Толдим. Чарчадим,
Танамда ҳансираб қайралар чарчоқ.
Чунгирак жонимни азоб арчади,
Бардошим – лолагун,
Сабрларим – қоқ.

Ҳаммаси ёлғондир, ишон ҳаммаси
Тўқилган, ўйланган, битилган эрмак.
Ҳақиқат – дунёнинг жулдур жандаси,
Ёлғон – қобирғалари бақувват тиргак.

Хиёнатдан мамнун, ўғирликдан бод
Терисига сиғмай семирав дуззи.
Кимнингдир умрини қирққанидан шод,
Меганар кимнингдир уйини бузиб.

Довта туячининг белини букар,
Ярим тунда тушин кесган хавотир.
Нур – зулмат қаърига хайқириб чўкар,
Синади қалбларнинг қайиғи – хотир.

Тилларда раҳмону дилларда шайтон,
Покликдан ривоят келтирар найранг.
Диёнат – томири кесилган пайкон,
Имон – шўр ютиб, шўр туфлаган кайранг.

Алпомиш йиғлайди – қўллари банди,
Ёсуманнинг мақри тиглаб парчади.
Вақт – руҳим изоси тахланган сандиқ,
Юрагимда меҳр йиғлаб чарчади.

* * *

Ёмғирдан сўнг... ойнинг сочини
эркалаб силайди насимлар.
Суманбардай кетар очилиб,
ёмғирдан сўнг... осмон тарсиллаб.

Ёмғирдан сўнг... юлдузлар чакнаб,
нозланар, карашма, ишвали.
Ёмғирдан сўнг... гулларнинг қакнаб
лабларин сўради кишвари.

➔➔➔➔➔ 10 ←←←←←

Ёмғирдан сўнг... ажиб бир тусда
ер билан кўк кетар қовушиб,
Ёмғирдан сўнг... олис-олисдан
эшитилар сойлар довуши.

Ёмғирдан сўнг... қияни кўзлаб –
даштлар ўмганин керади.
Ёмғирдан сўнг... ястанган бўзлар
кўзигуллар теради.

Ёмғирдан сўнг... тарқар хилма-хил
ташвишлар, сиралар, тангликлар.
Ёмғирдан сўнг... мовий, ям-яшил
руҳимда уйғонар кенгликлар.
Ёмғирдан сўнг...
Ём-ғирр-дан сў-ў-нг...

* * *

Уфқ қаърига йиқилар қуёш,
Кун бўйи югурган ҳорғин қалъадан.
Йўлларни чангитиб йўртиб дошма-дош
Подалар қишлоққа қайтар даладан.

Осмоннинг бағрига тақади юлдуз,
Оқшом шамолларга кўксини бериб.
Сен буни кутасан қайдадир ёлғиз,
Бунда кузатаман мен эса ғариб.

➔➔➔➔➔ 11 ←←←←←

* * *

Онам – Саломат Эргаш қизининг хотирасига
«Ҳар бир туфроғдан яратилган киши,
ўз туфроғи билан, албатта, учрашади».

*Абул-Фазл Аҳмад ибн Муҳаммад
ал-Ўрузий ас-Сафар.*

Касби туфроғи кўп улугсан. Гарчи
Увада-увада ётсанг-да, титилиб.
Ўлим – юрагимда ўприлган дарча,
Ўлим юрагимни ташлади тилиб.

Касби туфроғи кўримсиз бағрингда
Не ғурурлар ётур, ётур кадрлар.
Кўксингга бошини кўйиб, бағримда
Кўпайиб бормокда қабрлар.

Сенда ўсган, унган, улғайган онам
Насиби кўшилиб, ризқи етоғлаб,
Шамоллар измида учган гардсина
Шошнинг бир кунжигга умрин тузоғлаб.

Райимни синдирмай, келиб зўрғатдан
Қаватли қафасга ноилож кўниб,
Касбини соғинди ҳар бир фурсатда,
Ҳар бир фурсатин яшади йўниб.

→→→→→ 12 ←←←←←

Кунлар кечди. Кунлар дилида бир доғ,
Мени қийолмади, мени асради.
Ўзи кундан-кунга топарди адоғ –
Ичига ютарди чексиз ҳасратин.

Онам кекса эди. Мен ёлғиз эдим.
Ёзуғдан қочиб бўлмасди, ахир!
Ёлғизлик нонини беармон едим,
Ёлғизлик нони, сен, бунчалар тахир?!

Шаҳар бирубирдай шовқин, талотўп,
Хабис ҳоллар кезар суйкалиб, тайиб.
Онам сукунатдан қувват олди хўб,
Рухланди Касбининг ёдила ғайиб.

Касбининг бежирим, қадим туфроғи
Қон-қонига сингиб кетганди қат-қат.
Дерди: «Мен Касбининг битта урвоғи,
Кўз юмсам Касбига қўясан фақат!»

Не муғдор толесиз оввораи жон
Неча роҳдан юрди мисли навмид рахш?!
Эҳ, нотанти дунё, онамга бир он
Этсанг нетарди толеингдан бахш?!

Ой ўтди. Йил ўтди. Чопди табаддул,
Танига дард кўниб отлади табоҳ.

Дарднинг азобини тўйиб ичган қул –
Онам интиқ бўлди Касбига э воҳ!

Пешонасин силаб сабр ҳиддати,
Сийнасида бардош йиртилди, ҳатто.
Ўз туфроғига тикилди нияти,
Ўз туфроғига етгунича то...

Ранжу ситам ичра титраган яфрок –
Кўникмоқ ҳассаси суяр танамни.
Авайла, ўкситма, эй улуғ туфрок
Ишониб топширдим сенга онамни.

Касби туфроғи кўп улуғсан. Гарчи
Увада-увада ётсанг-да титилиб.

* * *

Кел, ёнимга ўтир сунбулсоч:
Соғинганим, кел интизорим.
Сен келган дам бағримда қувонч,
Сен кетган дам бағримда зорим.

Кел, ёнимга ўтир моҳтобон:
Доғни унут, ҳижронни унут.
Тўйиб-тўйиб сўзласин армон,
Тўйиб-тўйиб тингласин сукут.

➔➔➔➔➔ 14 ←←←←←

Кел, ёнимга ўтир оташ бўб:
Куйдир, майли, ёндир, майли, ёр.
Бу дунёда куйдирганку кўп,
Бу дунёда куйган ҳам бисёр.

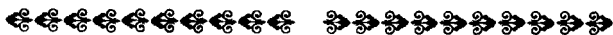
ҚАДИМГИ ЭРТАК

... Тоғлар боши хайқирди,
Чўпон ўрнидан турди.
Хаёлда ёри уни
Имо қилиб чақирди...

Чўпон келар тоғлардан эниб,
Кангтуда унинг бир дунё умид.
Ўнгирлардан у ўтар югуриб,
Югуриб чиқар қирлар беҳудуд.

Чўпон келарди тоғлардан эниб,
Олдинда бордир бўронлар балки.
Ахир, тун, унда нималар бўлиб,
Изсиз йўқолиб кетар ҳаттоки...

Чўпон келарди тоғлардан эниб,
Кўзларида, хей, чакмоқлар чақиб.
Икки дунёни бир қадам қилиб –
Ёрнинг висолин канглуга тақиб.

Чўпон келарди тоғлардан эниб,
Ортда не кечар қўйларнинг ҳоли,
Сурумга турар пайтига келиб...
Тоғлар эмас-ку бўридан ҳоли...

Чўпон келарди тоғлардан эниб...
Узоқ увлади шу кеч қашкирлар...
Тоғлар бошига армонлар тўниб,
Тонгда лолаларга бўялди қирлар...

ҚУЮҚ РАНГЛАР

Янис Рицосдан

Қизил тоғлар. Яшил денгиз.
Сариқ осмон. Зангор замин.
Ўлим яшар барглар ва қушлар орасида.

* * *

Сен бу гапни айтдинг...

Бир,

ўн,

юз,

минг марталар

такрор ва такрор.

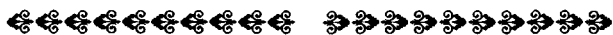

Мен бу гапни эшитдим ҳар гал,
ҳар гал эшитдим,
эй дариг –
ичим ичимга ўприлиб.
Ва, ҳар гал ўйладим,
зил кетиб канглум...
Наҳот,
бу гапга тўкилсанг фақат,
фақат бу гапга ёрилсанг,
наҳот?!
Туфроққа тўкилган найсонга менгзаб,
сабога ёрилган қизғалдоқ янглиғ?!

* * *

Узоқ бир умр ўзингни алдаб яшамоқ – оғир.
Узоқ бир умр ростни яшириб яшамоқ – оғир.
Узоқ бир умр ўзингдан йироқ яшамоқ – оғир.
Узоқ бир умр...

Айтилган ёлғонлар, ахир, бир куни,
Бир куни сир қолган ростлар, ахир,
Тоғларни емирган қорлар сингари
Юракни эритар, охир...

* * *

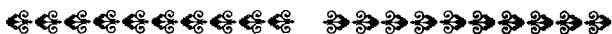
Гап кўп, гапираман десанг биродар,
Гап кўп, бу дунёда уюлиб ётган.
Қай бирин ҳам айтиб тугатасан гар,
Юрагингга дард бўлиб ботган.

Кимнингдир иши ўнг келмаганими,
Мехрнинг йўқолиб боришими ё?
Кимгадир омаднинг кулмаганими,
Бир қадам қолганда қайтиб доимо?

Манфаатнинг кули – узоқ танишинг,
Нажот истаб зув-зув қатнаганими
Ва елкангга ортиб бутун ташвишин,
Иши битгандан сўнг боқмаганими?

Нотанишининг, шундоқ, дуч келган захот
Ҳасратими?: «Уйда йўқ дея тинчлик».
Ёки ёнишими дўстингнинг бот-бот:
«Камайиб кетди деб тупроқда зичлик».

Бирор-бир тўхтамга келинар қачон,
Амударё йўлда қолди толиқиб?!
Офтоб тиғларини санчар беомон,
Орол ёлғиз. Ҳансирайди ҳалиқиб.

Ҳамон сирли қолар Бермут бурчаги:
Фаразлар, тахминлар бермас тасалли.
Шундай бир ихтиро – виждон ўлчагич
Олимлар фикрига келмаган ҳали.

Сенинг юрагингда марказлашади,
Содир бўлаётган бор муаммолар.
Сенинг юрагингда жон сақлашади,
Сенинг юрагингда... ўлар!

Ке, қўй, не гап борки, ҳаммасин унут,
Ўйлагин, топилиб жавоб барига
Ҳал бўлган. Ўзингни бахтиёр ҳис эт –
Юрагингни қўйиб ихтиёрига.

Миянгни қоплаган туманни тарқат,
Орзудан,
Ҳавасдан,
Ишончдан гапир.
Ташвишларни четга суриб бир муддат,
Бир муддат ўзингга яқинроқ ўтир.

* * *

Ёлғиз хона. Тун – басир.
Йўллар югурган лашкар,
Хотирангга бирма-бир
Санчилиб назар ташлар.

Хотирангда бир диёр:
Чамбилбелдан гўзалдир,
Сусамбилдан гўзалдир,
Боғ Эрамдан гўзалдир.

Хотирангда бир нигор:
Зухродан ҳам чиройли,
Лайлодан ҳам чиройли,
Узродан ҳам чиройли.

Хотирангни кучасан,
Шу диёрга сен – банда.
Хотирангни кучасан,
Шу нигорга сен банди.

* * *

Суратлар алдайди.
 суратлар алдар,
Суратлар – савурга,
 кўчган иссиқ жон.
Совуқ қиёфалар тоқатим тўлғар,
Бардошимни эзиб ташлайди ёлғон.

Самимият истаб қарайман маҳтал.
Сохталиқ кўраман.
Синар қабоғим.
Сураткаш қанчалиқ қилмасин тақал,
Хиссизликни кўмолмаган бўёғи.

Ўйга чўмиб, хаёл суришар бир хил.
Тош сингари қотиб туришар бир хил.
Зўриқиб, зўрдан-да кулишар бир хил.
Суратлардан қайтдим.
Ишончим сўнди.

Кўп учратдим, аслин, бесабр йўлда
Чопар – бир кам нафсин пайида тезкор.
Сезмадим зиғирдек оғриқ кангтуда,
Кўзларида қувонч сезмадим зинҳор.

Суратларга эса тушар атайин:
Очиқ чехра
 ёки товланиб қуюқ.

➔➔➔➔➔ 21 ←←←←←

Гўё оғир изтироб эзгандаин,
Гўё дилин туби дард тўла кудук.

Чидолмам, бу ҳолни кўрганим дафа
Ғазабим чирсиллар –

Ўт олар исён!

Лаънат –

суратида ўзга қиёфа!

Лаънат – яшашида ўзга намоён!

Кимки, яшамаса гар ўзи бўлиб,
Ўзлиги кўчмаса агар суратга,
Бу кимса қаҳрга муносиб тўлиқ,
Бу сурат лойиқдир нафратга.

Нафратга айлансин сенинг меҳринг ҳам,
Вужудида ўзлик ётган биродар:
Сурати бошқага дуч келганинг дам,
Ўзлиги йўқларни учратсанг агар.

Юрак дард тоғидан чекмаса озор,
Ёнмагай,

қуймагай тортган билан ух.

Ўзлик деган туйғу бўлади бекор,
Бирлашмаса агар вужуд ила рух.

ОЛИС МАНЗАРА

Ғалласи ўрилган рўдакка¹
Сурувлар ҳайдалди, сурувлар.
Сатилни илдириб билакка
Навқонга чиқишди сулувлар.

Ёбонга тўлди, ҳей, чопқиллаб
Офтобдан нур ичган жамоллар.
Жамалак сочларин тортқилаб
Қочади ҳазилкаш шамоллар.

Тарикдай сочилган тахлиё –
Сурувлар ангорга яйралар.
Сулувлар ҳуснига маҳлиё
Тўрғайлар кўксида яралар

¹ *Рўдак* – пастлик, майдонлик маносида.

Сийрилиб, сирғалиб борар кун сайин.
Хабарлар хотиринг қасрини бузур,
Кунлик корларга ён берасан тайин.

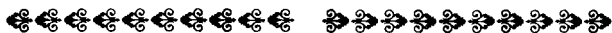
Кўшилиб кетасан қадрдон ташвишга,
Чопачоп фикрингга киради ёриб.
Бирдайин ёшариб жўнайсан ишга,
Сўлиққан руҳ билан қайтасан қариб.

Қишлоқда нимкола, қариган онанг
Ёдингга тушади мунғайган тахлит.
Йиғлайди – бухсанар юраги кўп танг,
Сал фурсат бормасанг канглу бўлар хит.

Чўғ босган кимсадек турасан сапчиб,
Йўлга отланасан, патгасиз ҳалак.
Мажбурсан, чопасан бурчингни опчиб,
Тошкент – Касби йўлларида чархпалак.

Эсингдан чиқади сафар гашти ҳам,
Канглунгга сиғмайди ўй суриб – ёдлов.
Ҳамроҳинг бўлади яна эски ғам –
Пешонангга азал ёзилғон сийлов.

Хаёл қатламингда рангланар бир тус,
Хотирангга суврат солар битта из –
Инграниб жойидан жилган автобус
Ва ортингдан маъюс қараб қолган қиз.

* * *

Туфлаган тупугини
фурсат ўтказмай –
бир қарра эгилиб ялаган одам,
сўнгра:
чумчуқ пирилласа ҳам,
япроқ шивирласа ҳам,
ёмғир шитирласа ҳам
майишиб кетаверади.
Семиз қорнига қат-қат камар
ўраган билан,
фойдасиз –
тик турулмади.
Букилаверар. Букилаверар. Букилаверар.

* * *

Менга хатлар йўллайсан, жоним,
Соғинчларинг йўлларда бўзлар.
Канда қилмай ёзасан ёниб –
Қоғозларга ботади сўзлар.

Таъна билан бошлайсан уни,
Тугатасан умид-ла ҳар гал.
Имконсизлик қийнайди мени,
Хатларингга дуч келган маҳал.

➔➔➔➔➔ 26 ←←←←←

Кўзларимни куйдириб такрор
Мен уларни ўқийман, чўғдир.
Ёзолмайман жавобин зинҳор,
Турар жойинг сўнгида йўқдир.

* * *

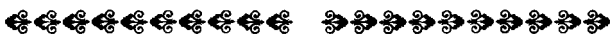
Бу аёлнинг тилаклари – гунг,
Умидлари – сўлғин, ўйи – нопармон.
Кўзларин қаърида хўрсинади мунг,
Юрагин тубида чирпанар армон.

Ёришмас кангтуда оппоқ субҳидам,
Йиртиқ тўшагини тўшайди хуфтон.
Кулча уриб ётар қаҳрабо ситам,
Томирларин бўғиб қовжирайди қон.

Босиб келаверар укубат – куюн,
Юкиниб чарчайди, тўкиниб чарчар.
Қисмат – лангарчўпга тикилган ўйин,
Кундуз куёш-парча, тунда ой-парча.

Кўксида моғорлаб хазина – озор,
Кун сайин ўсади бир алвон ўкинч.
Мен, унга тилайман, сендан мадаккор –
Кароматгўй нажот, раҳмдил ўтинч.

➔➔➔➔➔ 27 ←←←←←

* * *

Болалар уйларидан бирига учрашувга борганимизда, бир воқеани айтиб беришди. Етим болалардан бири, ўзини фарзанд қилиб тарбиялайман деган ниятда олиб кетаётган аёлга шундай дебди: «Майли, мен сиз билан бораман. Сизнинг болангиз бўламан. Лекин, барибир, бир куни ўз онамни топиб, нега мени ташлаб кетганини сўрайман. Сабабини билиб оламан».

Шундан буён, фалончи аёл боласини ташлаб кетибди, деган гапни эшитсам, беихтиёр ўша боланинг онаси эмасмикин, деб ўйлайман. Оғриниш ва нафрат билан ўйлайман.

Тополмайсан, афсус, болажон уни,
Сенга бегона у юрган кўчалар.
Излаб чиқасан,
Сен, кундузнинг куни,
Унинг ниятига ҳамроҳ кечалар.

Уни ишрат ютган,
уни нафс ютган,
Уни тутган сенинг бегуноҳ оҳинг.
Бегуноҳ гўдакнинг қарғиши тутган,
Гўдак, ахир, содиқ дўсти оллоҳнинг!

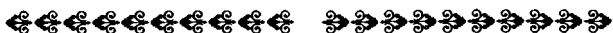
Узукчалар қисган қўллари юмшоқ,
Кўпчиган лой каби дийдаси қаттик.
Ёши ўтса ҳамки, кун сайин бироқ,
Бола деб кўксига санчилмас санчик.

Меҳнатдан томири чиқмаган бўртиб,
Чехрасида йўқдир азоблар ўрни.
Йиртилган калишин чангларга суртиб,
Соатлаб босмаган лаҳзалик йўлни.

Қўллари толиб, рўзғор ташвишида
Елмаган, югурмаган ўйларга ботиб.
Боши айланмаган ишдан қайтишида
Сумкасин маоши билан йўқотиб.

Мадорсиз,
касалманд гўдаги узра,
Пешонасин ушлаб турмаган ночор.
Ўз ризқидан қийиб бир-икки сира,
Боласига уст-бош олмаган зинҳор.

Канглу айниб,
бирдан мазаси қочган,
Димоғига келса гўдакнинг ҳиди.
Тун маишат,
тонг-ла дўконга чопган.
Ўлжага кўзи тўрт юҳодай худди.

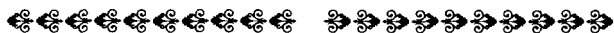
Меҳмонхона интиқ,
майхона интиқ,
Уйга эса қайтган афтода – бир ҳол.
Оҳори тўкилмаё қилинган тортиқ:
французча ҳалқа,
японча рўмол.

Дилнинг майли ором бермайди унга,
Зеб-зийнатлар кўзин қамаштиради.
Топган чоғингда ҳам, болажон, сенга
Панд бериб, йўлингни адаштиради.

Кўйгин, бир кун келиб толар қадами,
Кўллари зирқарар,
ўпкаси тўлар.
Шунда сени кўмсаб портлар алами –
Кўлларини сенга узатиб ўлар.

* * *

... ва бошқалар – номи йўқ исм,
эргашиб юради қаторда.
ва бошқалар – тош босмас жисм:
на вазни бор,
на ҳажми бор-да.

ва бошқалар – маконсиз манзил,
ҳар кўчага бош сукқан бурум.
ва бошқалар – эгасиз камзул –
дуч келганнинг бастига сурум.

ва бошқалар – саноғи йўқ сон:
ўнлаб,
юзлаб,
минглаб.

ва бошқалар – айтилиши осон
йўлидаги гап.

ва бошқалар – қиёфасиз шакл:
илганмаган, ҳис қилинмаган.
ва бошқалар – сўррайган тақал:
қувончдан,
қайғудан тилинмаган.

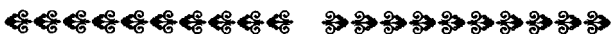
ва бошқалар – тўлдирувчи ҳол –
таскин тўқилган изсизлик.
ва бошқалар – муаллақ мисол
тўқилган муаллақ чексизлик...

* * *

Мигель де Унамунодан

Абрлар тиргаги –
чўққилар.
Чўққилар ёнбошлар
нишабга.
Баландда мавжуддир
юксаклик.
Юксаклик сатҳида
нолалар.
Ёмғирлар зимнида
дарёлар.
Дарёлар қаърида
кечув.
Сўқмоқ-ла ёнма-ён
жар.
Ўлим-ла ҳамқадам
туғилиш.

Куя еган гилам тивитдан нукул,
Чўрт синган курсининг ёғочи чинор.

Вафо қилмаган шон – вафо, садоқат.
Қўлдан чиққан омад – ҳимматли нуфуз...
Инсон ўз-ўзини алдайди фақат:
Ёнида – қадрсиз. Узоқда – афсус...

* * *

Ўзингдан хурсандсан,
Ўзингдан мамнун:
ҳаракат қиляпман – яшаяпман деб...
Тонггача чўзилган улфатчиликлар
туюлади фароғат бўлиб,
завқли ҳаёт гўшаси гўё –
маишат захридан паторат тортаётган уй.
Доноликка менгзайди ё раб,
суви чиқиб кетган миждов ваъзхонлик.
Мумдаин эритиб юборар мақтов,
совундай кўпирган ҳамд ила сано,
кўзларингни олар жонажон сифат,
бошинг айлантлар қадрдон янглиғ.
Ушлаган жойидан кесгудек кучга,
илоҳий қудратга эга бамисол,
сен ишониб,
суяниб юрган рангли қоғозлар.

→→→→→ 34 ←←←←←

Ҳар кун,
жўнатасан уларни:
ваҳима билан,
дағдаға билан турли тасарруфларга...
Полизга тикилган қорачуқ каби:
ҳаракатсиз, сўппайиб турасан асли.
Умрингни кузатасан лоқайд –
фикрсизлиқдан
ҳувиллаб қолган бошингни
танангга омонат кўндириб.

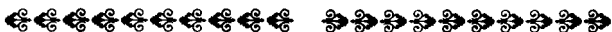
* * *

Шошилиб чиқасан йўлга,
манзилга тез етмоқ истайсан
Эътибор бермайин ўнг-сўлга,
шошилиб ўзингни қистайсан.

Шошилиб борасан шамолдай,
хайрон-хайрон қарар бекатлар.
Тийраси тортилган камондай
шошилинич сани етаклар.

Дуч келса-да, эски қадрдон,
салом-алиқ қилиб-қилмайин.
Хайрга қўл чўзасан шу он,
шошилгандан шошилиб тайин.

➔➔➔➔➔ 35 ➔➔➔➔➔

Хонага кирасан шошилиб,
ўтиргандай бўласан бир оз.
Келади сабрингни тошириб,
канглунгга ботмаган илтимос.

Шошилиб отланасан, сабот
кайдадир интизор кутади.
Сани бағрига олади бот-бот,
бот-бот санга бағрин тутати.

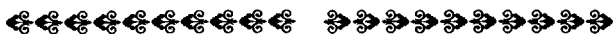
Шошиласан, шошиласан имкон –
ўзингни ўзингдан ёшириб.
Мени ўйга толдирар, қачон
ўзингни топасан шошилиб?!
Шошилиб чиқасан йўлга...

* * *

Канглунг ғаш, судралиб борасан беҳол,
оёқларинг ернинг белига ботар.
Жонингга тегади дунёи қаттол,
дунёи қаттол тоқатинг ютар.

Ўзингни сезасан мисоли бадар,
безасан маъноли хайру эҳсондан.
Ҳақиқатни ниқоб қилиб ҳар сафар
манфаат ортидан кувган жаҳондан.

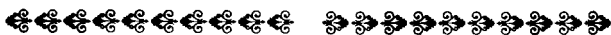
➔➔➔➔➔ 36 ←←←←←

Рухингни эзади ботмон тош азоб,
ўксин Икром, ҳақ хор бу дайру дунга.
Хайҳот, Навоийдан сўз айтиб, каззоб,
кучок очиб турар Мажидиддинга.

* * *

Тўлиб борди манзил бошидан,
аввал,
тўлиб борди бекатма-бекат.
Зим-зич бўлди,
айниқса,
йўл ўрталарида.
Кейин...
аста-аста туша бошлади
йўловчилар
таниш манзилларида –
новдадан узилган япроқлар каби.
Ниҳоят...
йўл охири...
манзил адоғи...
Етиб келди,
фақат,
битта сўнгги йўловчи,
сўнгги йўловчи –
бўм-бўш ўринларда қолган тер ҳиди.

* * *

Ёбонларда ухлар бир бола,
ойнинг чопонига ўралиб.
Олисларда, қадим ўзани нола –
Қашқадайро ётар буралиб.

Тун ойдин. Тун салқиндир хийла –
эти совиб жунжикар ёбон.
Юлдузларнинг кўзлари тийра,
боши узра термулар осмон.

Куни бўйи боланинг тамум
тинкасини қуритган бот-бот:
қай ўнгирда очофат самум,
қай сайхонда ёввойи таппот?!

Тўлғанар. Қўл чўзар. Қўзигул
исларини тўкади сўнг бор...
Тушларига киради дулдул,
тушларига кирар зулфиқор.

Ёбонларда ухлар бир бола...

* * *

Содик бўлиб колар дарахтлар фақат,
ишониб дардингни ёрсанг уларга,
сени тинглар топиб сабр ила тоқат
ва ҳаргиз ишончинг сочмас елларга.

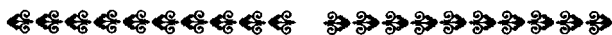
Ноҳақликдан тўйиб, канглунгда қадар,
боқсанг дасти узун зотларга тикка,
дарахтлар ёнингда бўлгайдир мадор –
аро йўлда ташлаб кетмайин якка.

Суянсанг кўтарар оғирлигингни,
юрагингда кўчар фарахлар.
Одамлар ўкситган мискин бағрингни
умидга тўлдиран дарахтлар.

* * *

Ёдимга тушасан ғамлар маташиб –
ҳажрнинг оҳ урган кечаларида.
Қоқсуяк бардошим толар адашиб—
хаёлнинг боши берк кўчаларида.

Бир япроқ сингари сўниб бораман –
беимкон, калтақўл имконим аро.
Мункайган дунёдан топмай чораман,
хайрон – бағрим аро, юрагим аро.

Сабримнинг тўкилган синиқларини
йўллардан битталаб териб ўтаман.
Руҳимнинг қовжироқ интиқларини
бир кун келар сенга тутаман.

* * *

Кунларнинг бирида,
содир бўлади буюкликлар.
Хатоликлар ҳам туғилади
кунларнинг бирида.
Кунларнинг бирида,
ишониб дил берган кадрдонларинг,
ички иноқ бўлган кадрдонларинг,
сени ҳайрон-ҳайрон қолдириб,
хиёнатнинг баридан тутар.
Кунларнинг бирида,
омадинг ўнг бўлганин кўриб,
кайтиб келар ҳузурингга бот:
такрор-такрор узрлар сўраб,
йўғон-йўғон бўйинлари ҳам
заволингни кутган хоксор ғанимлар.
Кунларнинг бирида,
чилпарчин қилиб синдириб кетар:
умидларингни,
ниятларингни,

➔➔➔➔➔ 40 ←←←←←

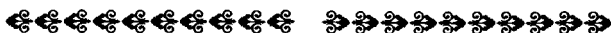
тоқатларингни,
сабрларингни
кўринмас бало – оёғинг остидан чиққан
оддий тасодиф.

Кунларнинг бирида,
йўқотасан борки топганларингни...
Кунларнинг бирида,
сен билан қолади фақат ёлғизлик.
Ёлғизлик – хотира.

* * *

Дунё, мен сендан меҳр сўрадим,
бор-йўғи озгина меҳр.
Аядинг-я. Бирдай қараб туради –
йўлимда ташвишдан тўқилган тақдир.

Армонлар чопади туғин кўтариб,
кувончининг шаклини чизолмам – унут.
Мен – илик ёғини зулуклар сўриб,
суяги тупуриб ташланган вужуд.

* * *

Сени эслатувчи нимаики бор:
хаммаси синикдир, ҳаммаси чил-чил.
Ҳаёлнинг риштаси бемадор,
хотиранинг ёмғирлари зил.

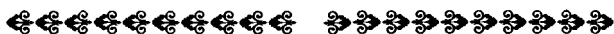
Кўлимдан тушади сийрилиб сийноқ,
хоҳиш кўзларимни йиғлаб чўқийди.
Вужудимни кучган камбағал қийноқ
севгимга жаноза ўқийди.

Нафрат кемиради ич-этим чайнаб,
таъна томиримда йигирар қатрон.
Энди мен – фақир, ёлғизни қийнаб,
тешик ғалвирида элайди тақрон.

* * *

Қишлоқ аёллари – тинмаганларим,
Қора меҳнат эзиб қўйибди сизни.
Ҳаловат нелигин билмаганларим,
Бирпас йиғиштиринг бор ишингизни.

Ташвишларни четга қўйинг озгина:
Ўзингизга қаранг,
Ўзингиз бир ҳол.

Рангингиз синикқан.
Киртайиб тинар –
Ич-ичига ботган кўзингиз бир ҳол.

Мадорингиз тинар, лек, тинмайсиз, сиз,
Тиним бор елларда,
Сизда йўқ тиним.
Вўзам хокоб дейсиз,
Пиллам оч дейсиз,
Муштдаккина жониз билмайди кўним.

Жонҳалак чопасиз:
Тинкангиз титар,
Бўй етган каттангиз тўйининг ками.
Канглунгиз титкилаб,
Зирқираб ситар –
Дугонангиз ўғлин куйдирги – ғами.

Аждаҳо комидай ястанган дала,
Сўнгакингиз ёғин олади сўриб.
Офтоб куйдиради –
Чинқираб бола,
Сийнангиз тутасиз силлангиз қуриб.

Тўлиблар кетасиз, воҳким, ташвишдан,
Тўйиблар кетасиз, шундай бир пайтлар.
Умрингизнинг ярми битилмиш ишдан,
Ярмига дардкорлик этилмиш қайдлар.

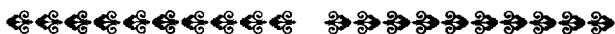

Шундай ўтар сизнинг умр гузарон.
Ризқингизни қийиб –
Қолдирмай чимдим:
Узатасиз катта манзиллар томон,
Хузур косасини тўлдириб лим-лим.

Оқшом. Овқат ўтмас. Чарчаб қоласиз.
Ҳасрат,
Истеҳзо йўқ бир-бирингазга.
Кучингиз етади –
Қасд қилоласиз,
Зиғирча айби йўқ юрагингизга.

Қўлингиз қадоғи
Қабарган азоб,
Манглай ажинлари –
Бемавруд поён.
Сизнинг жимлигингиз борлиққа – жазо,
Сизнинг ўлимингиз меҳнатга – исён.

Ердан олганмисиз ё тупроқ ила,
Авайламайсиз ҳеч хаста бу жонни?!
Ярим армон билан,
Ярим дард билан,
Вояга етказасиз иймонни!

* * *

Зигирча ҳам ҳиммат қилмагин менга,
Тарикча ҳам инъом кўрмагин раво.
Миннатли марҳамат сингмас канглумга,
Таънали иноят поримас асло.

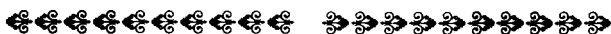
Миннатнинг шарбати қақшатар тишни,
Елкани синдирар таънанинг шони.
Қувват бериб, мағрур кўтарар бошни
Қаттиқ бўлса ҳамки фақирлик нони.

Бойлигинг, мартабанг кучоклаб худди,
Қўлингда тутасан қармоғларни берк.
Аслида, мен сендан бойроқман, чунки,
Ўзимники имон, ўзимники эрк.

* * *

Жоним дейсан, секин, сўнг бунга қонмай,
Ёлғизим, шириним деб бирин-бирин
Сўзларни ташлайсан ўтларга тинмай:
Ичларингни тирнар изғирин.

Жисмингни куйдирар муздай ҳаяжон,
Бағринг ёқар совуқ оташ тизгири.
Кўзларинг чарчайди – тикилиб афғон:
Ичларингни тирнар изғирин.

Ёрилгинг, портлагинг келади мутлок,
Йўлинг тўсар номус шаштинг синдириб.
Атроф – сўзинг пойлаб динг қотган кулоқ:
Ичларингни тирнар изғирин.

Дардингни ютасан хўрсиниб, тўлиб –
Сарғайиб сўладир канглунг ўнгири.
Аламинг,
Нафратинг,
Армонинг бўлиб:
Ичларингни тирнар изғирин.

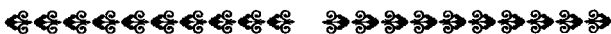
* * *

Умрингнинг ярмиси ўтиб бўлган чоқ,
Қайтадан бошласан ҳаммасин бир-бир.
Юрган йўлинг бирдан топса-ю, адоқ,
Қаршингда ястанса Сахрои Кабир.

Муаллақ қотасан, ҳайрон қотасан,
Қўлинг узатасан – йирокдир осмон.
Қайғуга ботасан, ғамга ботасан,
Оёқларинг ердан узилган – армон.

Фақат ўз-ўзингдан оласан ўчинг,
Қийноқ эркалайди, азоб силайди.
Илдизлари бўшаб, мўрт тортиб кучи,
Кўксингда дарахтлар қулайди.

➔➔➔➔➔ 46 ←←←←←

* * *

Хув, тоққа кечаси қалин қор тушди,
Олдинда чўзилган қиш энди уч ой.
Чандир дарахтларнинг эти жунбушди,
Қатқалок боғлади шавқи тушган сой.

Узоқ сафардан сўнг гўё тин олиб,
Ухлар сукун – тоққа тирмашган қишлоқ.
Асрий қояларга оғирин солиб,
Уйлар бир-бирининг пойига пештоқ.

Деворларни совуқ чопқи тилади,
Тоққа ўрмалаган йўллар сирғанак.
Шамолда ғичирлаб бориб-келади,
Эски ҳовлидаги кўҳна эрганак.

* * *

Дунё бутун озорини менга берди, сенга берди,
Чекмоқ учун оҳ-зорини менга берди, сенга
берди.
Йўллар айри чопар, хайҳот, икки томон доғ-доғ
бўлиб,
Армонга дўнган хорини менга берди, сенга
берди.
Мен умидвор боқиб йўлга, сен умидвор боқиб
йўлга,

* * *

Қашқадайро даштлари
Осмонга нока ёстик.
Абрларнинг ашклари
Биёбонга сеп, сочтик.

Офтоб – худонинг ўти,
Бўз ёнади жизғанак.
Ҳайит чўпоннинг ити
Ҳалиқиб излар канак.

Жизлон яптоқни тишлаб
Нола қилар, жизиллар.
Тупроқ ялаб, чанг ялаб
Телба самум изиллар.

Хуржунлар навқон юқи,
Кўкда вижирлар тўрғай.
Тегиб Шай мерган ўқи
Йиқилар сўнгги йўрға¹.

Оққиядан кўзғолиб
Энар – энишми, бурув,
Югурар шовур олиб
Сурумга турган сурув.

¹ *Йўрға* – кушларнинг бир тури.

Даштларнинг бориғида
Султондир нортуялар.
Жинжакнинг ёриғида
Калтакесак соялар.

Овчи кўяр тозини
Товушқон йўлин кертиб.
Излаб чавандозини
Келар катта от йўртиб.

Чиллак, жона машқларин
Ё мағлуб, ё тўраси...
Қашқадайро даштлари –
Бир бола хотираси.

* * *

Айтишларича, Шайхзода «Беруний» асари-
ни ёзиб тугаллаган экан. Қўлёзманинг тўла нус-
хаси касалхонада йўқолган эмиш. Шайхзода
ўзи билан ўзи бир ҳол бўлиб ётганда, кимдир
қўлёзмани ўғирлаб кетган, деган тахмин бор.

Не кўргулик эрур, рост бўлса агар:
Ўлимдан кўрқинчли,
Ўлимдан ваҳм?

→→→→→ 50 ←←←←←

Жаранглаб кулайди бўш турган соғар:
Бевафо мурувват,
Бевафо раҳим.

Ҳикилдоқда титраб турганида жон,
Нигоҳда илтижо, хайр, ризолик.
Сен қаерда эдинг кўр бўлиб имон,
Сен қаерда эдинг, фидолик?!

Қандай киёфа у шайтони лайин?
Очкўз кўл узатар, қоғоз – ваража!
Ҳамиша ёнингда яшайди хоин
Қай даража?!

Йиллар – юрагимда чатнатар алам,
Юртим – армонлардан тикланган гўша.
Чингизга жиловдор бўлиб дамодам
Йўл кўрсатган сотқин Ялавоч – ўша!

Ўша – икки кўллаб тутган имонни
Келгинди олдида титраб, сигиниб.
Кўлёмалар кутар Ўзбекистонни
Етти иқлим кунжларида соғиниб.

Ўшанинг жабридан йўқолган тиллар,
Хоинлик кетма-кет,
Босқин кетма-кет.

Пароканда бўлиб тугайди эллар,
Музейларда сўнгги одам – предмет.

Тилсиз зоти борки кўмар тарихин,
Фурурсиз зот борки ўтмишин тиглар.
Ҳаммаслак чиқади титсанг тарихин,
Падаркуш, беимон Абдулатифлар.

Кечани ёқди у,
Ёқди эртани,
Эътиқодни ёқди, жўшиб кетди-да,
Халқни соқов қилган ўшадир тани,
Ҳақиқатни отиб ўттиз еттида.

Балки сув юқтирмай юрар, эҳтимол,
Балки қийноқ олиб кетган – нопоид,
Балки минбарларда сўзлар бемалол,
Виждонни қайта қуришга оид.

Хоин қавмидир у тамғалар тақиб:
Ўғирлар, йўқотар қўлёмаларни.
Ўша Берунийни этади таъқиб,
Бевақт ўлдиради Шайхзодаларни.

* * *

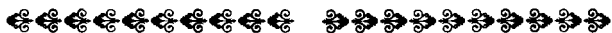
Маҳваш манзилга етдик,
Висолга хайр этдик,
Ҳажр шомига битик –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

Диллари бўлиб дайрон,
Зеблари бўлиб вайрон,
Ҳоллари бўлиб хайрон –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

Хиёбонлар бағри зор,
Сўқмоқларда, интизор
Бир-бирига дилгузор –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

Мезонларга иланиб,
Хазонларга беланиб,
Туфроқларга силаниб –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

Армон сўнгақларида,
Хотир бўлақларида,

Кангул йўлаклариди –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

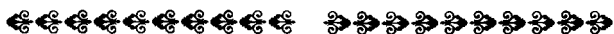
Маҳваш манзилга етдик,
Висолга хайр этдик,
Ҳажр шомига битик –
Менинг изларим қолди,
Сенинг изларинг қолди.

* * *

Тайёра осмонга тўш урар – сузиб,
Стюардесса қизнинг овози янграр.
«Белбоғларни боғланг!» Буюрар чўзиб,
Нафасидан музлар тўкилар тангрим.

Товушида буйруқ – ҳукм оҳангги,
Жисмида гўзаллик бўлмиш намоён.
Наҳот, табиатнинг икки зид ранги
Бир юракда йўриғ топса ёнма-ён?!

Ҳайрон термуламан, қаршимда тамом
Икки қутб – буйруқ ва гўзаллик қарар.
Заминга айлана – бош қўйган само,
Тобора каттариб, юксалиб борар.

Ёнимда одамлар бепарво, иноқ,
Гаплашиб, дардлашиб – олар тафтини.
Уларни боғлаган мустаҳкам белбоғ –
МЕҲР деб аталган замин қатими.

Самода... Ўйлайман... Излайман маъни:
Балодан асраса бир энлик тасма.
Унда, тайёранинг белбоғи қани?!
Воҳким, хаёлларим тўзғир бирпасда.

«Белбоғларни боғланг!» Тайёра дамин¹
Бурар, Кўхна Насаф дўнгликларида.
Қарайман – соғиниб кузатар замин,
Бизни бевош осмон кенгликларида.

¹ *Дамин* – йўлин маъносида.

* * *

Бораман Касби, бораман бир кун,
бораман, меҳрингга тўйгали.
Султон Мирҳайдарнинг пойида сукун –
туфроғингга мангу бошим қўйгали.

Бораман Касби, бораман бир кун,
бораман соғиниб-соғиниб.
Бораман руҳимда барг ёзган тўкин
гулларнинг тўкилган чоғири.

Бораман Касби, бораман бир кун,
соғинчим канглумда андалиб.
Даввор дайрлари югурар юпун,
сафарнинг дардларин қантариб.

Бораман Касби, бораман бир кун,
бир кун бораман,
кетмас бўлиб.
Бағринг бўлиб қоламан сўгин,
қоламан,
бир сиқим бағринг бўлиб.

Менга қадамлари етолмай,
шунда,
армонларин ютади кимлар.
Дардларимни айтар, сенга пархунда –
юрагимда сарғайган чимлар.

Касби, соғинаман сени ҳар маҳал,
тушларимга кирар соғинч чопари.
Мендан олдин борар, сенга бир сахар
бораётганим хабари...

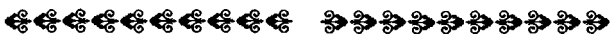
* * *

Йироқдасан, эҳ-хе, жуда йироқда,
Кўзларим йўлингда термулиб тўнар.
Менинг манзилимга кун чикр чоқда,
Сенинг манзилингга номозшом қўнар.

Йўллар нафас ютмай, чопар туну кун,
Бардошим тугайди, сабрм бўлар тоқ.
Поездлар нолавор – уф торгар узун,
Юрагимда хўрсинар титроқ.

Тунлар – армон, мени алдади хайҳот,
Кунлар – армон, мени чалғитар ногоҳ.
Гулим, мен йўллардан кутаман нажот,
Гулим, мен йўлларга сиғинаман, оҳ!

Йўллар юракларга бош қўяр маҳваш,
Канглумни Ватан этган бу – ишонч.
Сенинг боригингни ҳис қилиб яшаш –
Мен учун дунёда мукаддас қувонч.

* * *

Қиш бўйи ҳувиллаб, мудраган боғлар
уйғонди: рангларга, сасларга тўлиб.
Дилларда пўпанак бойлаган доғлар
сирилди. Қуёш нурланди кулиб.
Бир ажиб тароват тортди расида,
яшнаб-яшнаб кетди узун қаболар.
Шабнамларнинг майин нимкулгусига
юзларини чайар эрка саболар.
Кунларинг чехраси ёришди яйраб,
эслашиб бўй етган қизлар рухсорин.
Дилида соғинч мўл тўрғайлар сайраб –
изҳор айлар кўзигулларга зорин.
Мовий кенгликларга сир айтар осмон,
юлдузлар нигоҳи чакнайди шахло.
Йиртилган чокларин камалаксимон
кўклайди бардошлар қатимин тахлаб.
Чанг босган сирларнинг қати титилиб
синоатлар асрорини дараклар.
Қулфларнинг занглаган бағри ситилиб
эшиклар очилар шарақлаб.
Биқиқ атворларнинг кенгайиб таби –
чигинлар, тугунлар ечилар бир-бир.
Қирлар шонасига босганча лабин
қизғалдоқлар сочади атир
Ўзига зеб бериб нозанин гуллар

чаманлар хуснига ранглар улашди.
Қор босган йўллар-а, кўмилган йўллар
бир-бирини яна сўрашди.
Гина, қудуратлар тўкилар секин
этақдан сириққан томчилар мисол.
Кангуллар тубида интизор эпкин,
кангуллар тубида уйғонар висол.
Сўйланар армонлар, соғинчлар тўлиб,
дийдорлар дилларни йўқлайди зор-зор.
Қалдирғочлар кутган умидлар бўлиб –
чечаклар тилида гуллайди баҳор.

* * *

Эски сўзлар-рост.
Кези келган маҳал, келган пайт ўрни,
Ҳақиқатни ичга ютмайин, рўй-рост,
яширмай, тортинмай айтади тўғри.

Эски сўзлар турмас титраб, қалтираб,
олазарак бўлиб боқмас тўрт ёнга.
Ёлғонга ён босмас сира мўлтираб,
ён босмас муғомбир, маккор замонга.

Бир тама кутмайди. Бир илинж кутмас
эски сўзлар дуч келган ҳар имодан.

Эски сўзлар ўзин парт-паймон этмас
ўткинчи содирликларга дамодам.

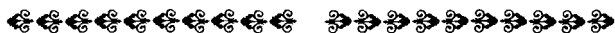
Балки бир қарашда тушунмоқ мушкул,
балки бир қарашда қийиндир гўё.
Эски сўзлар – олис англаш деган йўл,
идрок вужудида улғайган дунё.

Эски сўзлар – аҳднинг собит элчиси,
ростликка йўғрилган аввалдан охир.
Эски сўзлар-қалб манзилин йўлчиси,
қадим замонлардан келаётган таъбир.

Эски сўзлар кўҳна очундан не-не
кечимларни олиб кирар руҳимга.
Руҳимга экар муқаддас сабрни,
қаноатни Ватан айлар руҳимга.

Ишонгум, суянгум эски сўзларга,
уларни ўзимга билгум қадрдон.
Эски сўзлар тик қарайди кўзларга,
эски сўзлар – ҳақдан сув ичган имон.

Эски сўзлар – рост...

* * *

Кўзларингда маҳзун ўй,
Юрагингда дард, жоним.
Хотирам бағридан бўй
Тортаётган армоним.

Кўзларингда ашк тотди,
Юрагингда мискин ғам.
Армонимга туб отиб
Ўсаётган хотирам.

Кўзларингда маҳзун ўй,
Юрагингда дард, жоним...

* * *

Шодлик-ла сезмади, кузатди,
хайрлашди кучоклаб маҳкам.
Тиқилинч тарқалиб тузатди
ғижим, бурмуч ҳолатини ҳам.

Сўнг ўрнида қолди тек туриб,
қанча, билмас. Ўткир болдизлик –
тўрт ёғидан келди бостириб
беаёв, бешафқат ёлғизлик.

* * *

Муаллим, сиз – турфа дарслар олами,
юрагида ихлос, хослар сирлашган.
Имлолар жадвали, сонлар кўлами,
кадим ул асрорлар сизда бирлашган.

Рухий ва жуғрофий кенгликлар бари
сизнинг қалбингизда намоён, яхлит.
Шуур майдонининг масалалари:
дарак гап, ундов гап, сўроқ гап тахлит.

Муаллим, сиз – кабир, сиз – улуғ,
лекин дилни мунисликка ошно этасиз.
Давралар тўрига ўтмайин, секин
кимтиниб қуйидан келиб, кетасиз.

Қалб кўрин бергансиз дунёнинг шердай
от миниб, гўз урган нечаларига.
Ўзингиз хокисор юрасиз бирдай
пиёда сабоқнинг кўчаларида.

Нури сийрож порлаган кўзингизда
армонлар лим-лимдир, умидлар лим-лим.
Армонларни қолдириб ўзингизда,
учиргайсиз умидларни муаллим.

Маърифат чашмидин сув чиган фарахт –
муруват сизга тан, меҳр сизга тан.
Илм туфроғида бўй тортган дарахт –
зиё қалбингизни этмишдир Ватан.

Муаллим, сиз – турфа дарслар олами...

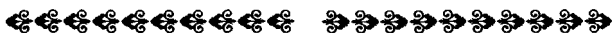
* * *

Вақт бор. Вақт бемалол дея арқайин
бўлган саринг зувлаб ўтиб кетар вақт.
Қуши қўлдан чиққан кимсадек тайин,
сўнг, дилинг надомат чирмаб олар нақд.

Имконлар кутасан, йўқ имконлардан,
беҳуда ўйларнинг йўрмагин йўрмаб.
Атрофинг ўраган турли ёнлардан
йўртаверади вақт барини сермаб.

Қурбинг тугаб борар кун-кун ҳиссангда
бўлар-бўлмас шамолларга соврилиб.
Афсуслар нишини санчар жуссангга –
афсуслар ўтида танинг қоврилиб.

Ёлғоннинг тўкилган қолдиқларидан
тикланган омонат рангдор деворлар,

Ўргимчак тўрининг ёриқларида
дам-бадам паторат тортар ҳаволаб.

Нафсига кул каслар ҳолини зўраб –
бир илинж ҳирсида тинмай ғимирлар.
Нафс кадр кулбасин айлайди хароб,
кангулни қуртдайн ейди темирлар.

Фурсат кулочини керади бездай
умр йўлларига ўлчаб бўй ва эн.
Гоҳ ўзингни сезиб, гоҳида сезмай
кетаверасан вақт йўлагида СЕН!

* * *

Даштлар, тўрғайлар, болалик –
олисларда қолган дунёлар
Канглумнинг йўлларин молалаб,
канглумда ётади синолар.

Тўрғайлар, болалик, даштлар –
олисларда сасланган садо.
Канглумга юкини ташлаб,
канглумда бўлади пайдо.

Болалик, даштлар, тўрғайлар –
олисларда қолган хотира.
Канглум чокларини йўргайлаб,
канглумга тиғини ботирар.

Даштлар, тўрғайлар, болалик
ҳамон яқиндир, ҳамон қадрдон.
Фақат мен олисда. Мен нолали,
канглумга ёнбошлар олис бир армон.

Болалик... даштлар... тўрғайлар...
Тўрғайлар... болалик... даштлар...
Даштлар... тўрғайлар... болалик...

* * *

Кетишар бепарво, ортга қарамай
юзини булоқда ювган ой қизлар.
Изларидан қараб қолар пайдар-пай
булоқ бўйида ўсган ялпизлар.

Ялпизлар қомати эгилиб ёна,
эзилар, зил тортар тўлиб ич-ичдан.
Ҳар сафар келишиб қизлар мастона,
шайдойи булоққа тушса дуч-дучдан

Булок бўйида ўсган ялпизлар
мунғайиб ютади ҳаросат тумон.
Улар ҳам булокда юз ювмоқ истар,
истар сулувлардай бўлишни чунон.

Бу не синоатдир, не сирдир оти –
энкайса етгудек масофа йироқ?!
Балки, шундан маҳзун изтироб тоти –
ялпизлар танида ўсади фироқ?!

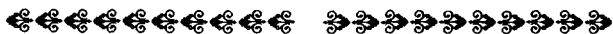
Кетишар бепарво, ортга қарамай
юзини булокда ювган ой қизлар.
Изларидан қараб қолар пайдар-пай
булок бўйида ўсган ялпизлар.

* * *

Сезардим оғир-оғир ўзимни,
руҳимда сўлиш оларди синат.
Бир юк босиб турарди тўзимни,
бир юк – сукунат.

Ногоҳ, сен пайдо бўлдинг суманбар,
сўнган умидлар тебранди суюк.
Сукунат ҳам тарқалди тумандай,
тўкилиб кетди руҳимдаги юк.

➔➔➔➔➔ 66 ←←←←←

ТОҒ ЎТИ

Роберт Блайдан

Тоғ ўти устидан қуйилар ёмғир,
бирга бўлдик узок қуни бўйи биз.
Фуксия¹ тепага йўндар
ўзининг ўскин гажакларини.
Сен менга кераксан,
сени шундай ардоқлашим лозимки,
худди
тоғ ўти ёмғирни тутиб тургани янглиғ.
Зах чўзилади захга илвираб,
ёмғир эса ивиган ерга.
Мен – йўловчи,
тоғда
такрор-такрор
қайтаравераман ўз даъватимни.

¹ *Фуксия* – гуллари қип-қизил ўсимлик.

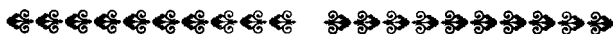

* * *

...Эр сал қизишса,
чиқиб кетар
зарда билан ёпиб эшикни.
Хотин сал оғринса,
чиқиб кетар
зарда билан ёпиб эшикни.
Ўғил сал хафа бўлса,
чиқиб кетар
зарда билан ёпиб эшикни.
Қиз сал ўксиб қолса,
чиқиб кетар
зарда билан ёпиб эшикни.
Зардаларни кўтаравериб
жуда барвақт қариб қолди
забонсиз эшик...

* * *

...Бу одам ҳеч ким эди...
...Бир кун, ариқ бошига бир кун
уй солди-ю бошланди бари.
Келаверди излаб уззукун
таниган, танимаганлари.

Давраларнинг тўрлари зор-зор
кутди унга бўшатиб бағрин.
Мошинлар ҳам илҳақ, интизор
тутди юмшоқ мулойим сағрин.

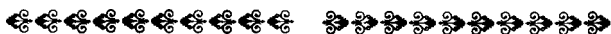
Мақтайверди ўтириб ёндан
номини унутган дўстлари.
Борки хислат бирлашди унда
марказий нуқта сингари.

Гапларига энди куч-қувват,
минбарларда бўлди қўлма-қўл.
Уни тинглаб туришди фақат,
унга олддан бўшатишди йўл.

«Кўп нарсага қодирсиз», деган
алдов атрофида парвона.
«Қўл узатсам қурбим етаркан!»
ишонч билан юрди ҳар ёна.

Бир кун келди кўклам селларин
тўлқинлари бир-бирин қувиб.
Оқизиб кетди... уй ва дўстларин,
унга келар йўлларни ювиб...

... Бу одам ҳеч ким эди...

* * *

Сайдинг кўябер сайёд...

Фурқат.

Бир дўстим бир куни кўнғирок қилиб,
ҳол, аҳвол сўрашиб бўлди-да, деди:
«Яқинда бораман бир тўрғай олиб,
уйингизга тўлиб кетар дашт ҳиди.

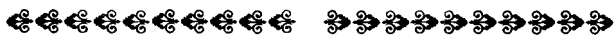
Соғиниб яшайсиз даштни ҳар дақиқ,
биламан, тўрғайни суясиз жондан.
Кенгликка интиқиб, канглунгиз сиқик,
кенглик ахтарасиз тор бир макондан.

Уринтирмай сира, еткизмай озор,
силтамай, силкитмай, беҳуд, жўясиз.
тўрғайни элтаман, мўмин, беозор,
туради қафасга солиб кўясиз...»

...Гангиб қолдим, бир не деёлмай тўсат,
дўстим илтифоти ҳам хуш, ҳам оғир.
Канглумда руҳланиб хотирлар ўсар,
соғинч насимлари сирғалур ғир-ғир.

Бир истак пайдодир – майлига мойил,
бир истак рад этар бундай ройишни.

➔➔➔➔➔ 70 ◀◀◀◀◀

Бир фурсат – чўзилар бамисоли йил,
бир фурсат – шимар не раҳмат, койишни.

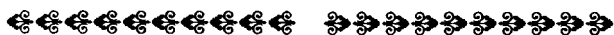
Ўйладим. Келтирмай малол, ниҳоят,
канглум хоҳишини синдириб, дедим:
«Дўстим, шундай йўқлов ўзи кифоя,
суюндим, тўрғайни кўргандай бўлдим.

Кўйинг, ўз даштида яшасин тўрғай,
эркин, ҳаволаниб учсин нафасда.
Сайрасин, бўйласин кўкларга ўрғаб
ҳеч қачон тушмасин зинҳор қафасга...»

* * *

I

Дунёда оғирдан-оғирроқ ишдир –
билган гапларингни қайта эшитиш.
Нима ҳам қилардинг?
Мажбурсан.
Дунё – мажлислар зали бўлса гар.
Зерикасан. Гижинасан.
Эшикни кўзлайсан – чиқиб кетиш йўлин
қидириб.
Бир эмас, уч эшик қатор. Узоқ.

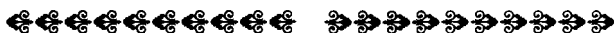
Етгунингча кўзи тушиб қолади сенга
минбарда сайраётган тўтининг аниқ.
Минбардан кўринар бутун зал.
Хафа бўлар. Унда ноқулай.
Чидаб ўтиришни кўрасан афзал,
сўзи тугадини кутасан интиқ.
Бировни хафа қилмаслик йўли –
ўзингни қийнаш...

II

Биринчи қаватдасан.
Тевада етита қават бор яна.
Етти қават осмон сингари
босиб турар етти қават юк.
Буни ўйлаб, ҳис қилганинг сари
ҳаприқиб кетади юрагинг.
Бир куч қидирасан ўзингда,
бир куч – бардош.
Бардош сени қўлласин биродар,
сабр ҳамроҳинг бўлсин қадрдон...

III

Қараб туриб, ҳайронсан, бу тўтининг
холига,
айтган сўздан дарров қайтади осон.
Содиқ қолиши маҳолдир гапирган гапига,
лафзини совуқ уриб кетган, шекилли?..

IV

Бири-биридан миждов гаплар.
Миянгга от кўяди шовқин.
Сен иложи борича
бошқа хаёлларга банд бўлмоқни истайсан,
аммо,
шундоққина пешонанг тегадиган жойда,
тинмайин жавраб тураверади шовқин.
Жағи чайир.
Тили оғзига сиғмай жаврайверади,
жаврайверади сўзларни бураб-бураб.
Бундай пайтда, эплосанг агар,
силлиққина ўриндиққа ўтказиб танинг,
руҳинг билан тарк этишинг керак бу зални.
Уриниб кўр,
зора журъатинг етса.
Бузилиб кетди залнинг ҳавоси,
ташқарига чиқишга интил.
Интил,
интилавер,
интил,
интилавер.
Жим ўтиргандан кўра, натижасиз бўлса-да,
яхшироқдир ҳаракат.
Ҳаракат – сенинг борлигинг...

V

Ниҳоят.
Ажратилган вақт ҳам тугади,
тугади зерикарли маърузалар.
Билолмайман,
юрагингда негадир,
хайқира бошлар, югуриб лаҳзалар?!

* * *

Бир марта айтилган сўз – рост.
Икки марта айтилган сўз – илтимос.
Уч марта айтилган сўз – ночор.
Тўрт марта айтилган сўз – ёлғон.
Беш марта айтилган сўз –
бўм-бўш ҳаво,
қуп-қурук гап.
Қуп-қурук гап,
бўм-бўш ҳаво –
олтинчи,
еттинчи,
ўнинчи,
юзинчи,
мингинчи марта айтилган сўз...

* * *

Хокисор одамлар заминдай вазмин,
осойишта чукур дайро сингари.
Ўтаверсин улар олдидан, азмин
хушомад, тамага йўйганлар бари.
Томири бақувват дарахтлар монанд
субутига суянган қавм.
Қаноат шеваси руҳига пайванд
хокисор одамлар – кангулга тавин.
Хокисор одамлар қадрин билади,
билади қурбати етар жойни ҳам.
Сиддиқлик туғини жонга илади –
тоқат саҳросида кўклаган кўклам.
Хокисор одамлар ичига ўсар—
дарду ғамларини ютиб жимгина.
Беғубор насимлар тотини тусаб
бағрига ёмғирлар ёғар симгина
Ватан қураар улар кангтуда иймон,
самимият оқар томирларида.
Осмонга зулф ёйган юлдузларсиймон
меҳр гуллайди қалб замирларида.
Ройлари йўқ давразанон бўлишга,
бардорлик қилишмас чизилиб.
Диллари хокисорликдан тўлишгай,
димоғдорликдан кетар эзилиб.
Кўришгим, гаплашгим келар ҳар лаҳза,

хокисор одамлар – дилим кутган дўст.
Гурунгим қовушиб, қўр ейди аксар,
уларсиз дунё-да кемтик, нодуруст.
Товланиб, турланиб тарган дамларга
хокисор одамлар бермас чоғини.
Шу боиски, хокисор одамларга
хокисор канглумни очаман соғиниб.
Хокисор одамлар заминдай вазмин,
осойишта чуқур дайро сингари...

* * *

Кангул бардошлари тугаб –
тўзим тайрона-тайрона.
Халқоблар гирдобин чигиб –
рўзим вайрона-вайрона.

Бир нигоҳ тарзини ёдлаб –
кўзим сайрона-сайрона.
Юракка ўрнашиб дардлар –
музим қайрона-қайрона.

Илож истаб, иложсизлик –
бўзим дайрона-дайрона.
Нетай ютиб борар жимлик –
ўзим ҳайрона-ҳайрона.

Кангул бардошлари тугаб –
тўзим тайрона-тайрона.
Халқоблар гирдобин чигиб –
рўзим вайрона-вайрона.

* * *

Кўкка арғимчок солиб
кетаётир турналар.
Армонлари забт олиб
юрагимни тирналар.

Қарайман ортларидан
билмам, қанча ўксик тарз?
Канглумнинг қатларида
чўкиб борар парчин арз.

Узилар яфроқсиймон
кўзимдан рангпар ашклар.
Мунғайиб қолар осмон
мунғайиб қолар даштлар.

Метин бойлар бовлами
қирқ тугунли сабрлар.
Соялари човлама
югуради абрлар.

→→→→→ 77 ←←←←←

Олислаб бир сас кўғи
айлар чорасиз банди.
Қарғалар куни туғиб,
қағиллаб урар қандин.

Тийрамоҳ – номадикор,
салқин еллар ирғанди.
Энди узун кунлар зор,
зор қисқа тунлар энди.

Бағрим ёниб тўрғалар,
хотираларини чандиб.
Турналарни кўргали
кўкламни кутгум энди.

Кўкка арғимчоқ солиб
кетаётир турналар.
Армонлари забт олиб
юрагимни тирналар.

* * *

Кўлида қайчи ушлаб турган одамни
мақтадилар:
ерга қўймай,
кўкка кўтариб,
ро-са-а мақтадилар.
Мақтадилар уни,
боғда ўсган турфа гулларни
бир текис қилиб,
челпиб-челпиб
қайчилагани учун.
Терисига сиғмай кетди ўзи ҳам,
ғурурланиб қўйди ишидан,
кўлида қайчи ушлаган одам.

* * *

Тоғларга қарайсан, ажиб тилсимот —
хайратлар руҳингга ёнбошлар.
Шундоқ яқинингга қад кериб азот
абадий юксаклик кўр ташлар.

Энишга, ёнбошга чиқиб субҳидам,
кўксингни тўлдириб оласан нафас.
Тарқалар томоғинг бўғган қисма дам —
кўкрагингга йиртилар қафас.

➔➔➔➔➔ 79 ←←←←←

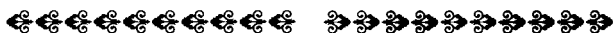

Тиришган асабинг бўшайди бир-бир,
ёзилар канглунгнинг чигли.
Баландга ўрлайди ўтиб кирма-қир
Шамсиддин бобонинг сигири.

Кўзларинг яйрайди ранглар алмашиб,
дунё юрагингга ҳисларин тайлар.
Хаёлингда шовқинлари қалмашиб
тоғларнинг тушини обқочар сойлар.

Рухингда ўрнашган яланглик йирок,
шаҳарда тўзғиган гаплар ҳам олис.
Бу ерда, безавол юксаклик иноқ,
бу ерда, беғубор буюклик холис.

Чикмоқчи бўласан, ҳавасинг катта,
ўзингга ортиқча берасан имкон.
Ярмига етмасдан қувватинг калтар
бир умр пастларда юрган, ҳей, инсон!

* * *

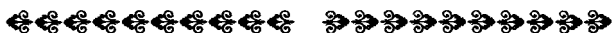
Дарахт, дардларингни эшитган сайин
дилим ўзин яқин тутаверади.
Водариғ, ёнингдан парво қилмайин
кувончлар терс қараб ўтаверади.

Дарахт, йўлларингга қўяверар дом,
орзуйинг сайёди армон турланиб.
Ўксиган дилингдан жой излар мудом
оймомонинг дуркун нурлари.

Дарахт, сен – бардошдан яралган кангул,
вужудинг Ватандир сабрга.
Бошинг узра тантиқ ғамларнинг санги
ясаниб ёғади абрдай.

Қодир зот қайғунинг дош-дошларини
жонингга гул қилиб терибда рахт-рахт.
Ночор дунё сабру бардошларини
асраш учун сенга берибди Дарахт.

Дарахт, дардларингни эшитган сайин
дилим ўзин яқин тутаверади.
Водариғ, ёнингдан парво қилмайин
кувончлар терс қараб ўтаверади.

* * *

Ёнида бўлаётган ходисга бугун
майда деб, эътибор бермаган одам,
хиёнатни лоқайд кузатар сўгин,
бепарво қўл силтар жиноятга ҳам.

Гуноҳкорлар аро гуноҳкор – ўша,
ўша – айбдорларнинг сафида айбдор:
лоқайдлик – хиёнатга қувват, ҳампеша,
бепарволик – жиноятга мададкор.

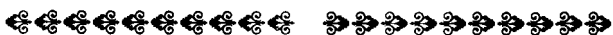
* * *

Сен менинг ташвишим тортасан кўпроқ,
ўзимдан-да кўпроқ чекасан қайғум.
Гулим, мен – мўрт тортиб қуриётган япроқ,
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

Минг бора онт ичиб, минг бора тониб,
дунё ёлғонларин ростларга йўйди.
Бир ростни ахтариб оввора жоним,
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

Ҳажр сочин силаб қабарди қўлим,
ғам келиси соғинч ўғирин туйди.
Фироғ манзилига кетодур йўлим,
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

➔➔➔➔➔ 82 ◀◀◀◀◀

Қақраган дилимга қатрон томизғи –
армонлар лабига лабимни кўйдим.
Ҳийлалар, найранглар пойида эзғи –
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

Айролиқ гулининг ўксикларини
ғамангиз жонимнинг жонига ўйдим.
Эплаб тиколмаган йиртиқларини
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

Сен менинг ташвишим тортасан кўпроқ,
ўзимдан-да кўпроқ чекасан қайғум.
Гулим, мен – мўрт тортиб қуриётган япроқ,
дунёсидан тўйдим, дунёдан тўйдим.

* * *

Китобхонада ўтирган одам,
китоб – хаёлинг тахти.
Ҳақ чашмидин сув ичган чидам,
сен – эзгулик дарахти.

Китоб қидирасан, китоб титасан,
ўзгарган имлолар мағзини чақиб,
Сарғайган варақлар чангин ютасан,
фақру фано мақомин татиб.

➔➔➔➔➔ 83 ←←←←←

Сен – элатсан, сен – халқсан,
сен – миллатсан, сен – Ватан.
Руҳида хурлик балққан
соҳибназарсан, зотан.

Сен – ғурусан, сен – кадр,
сен – номуссан, сен – орсан.
Ботининг нурга адр,
зоҳиринг нурга ёрсан.

Сен – хотирсан, сен – қадим,
сен – бугунсан, сен – эрта.
Сен – узук, юлуқ одим –
йўллар чизган харита.

Сен – армонсан, сен – умид,
сен – ўзликсан, сен – ўзсан.
Сен – англаш деган вужуд
англаган улуғ СЎЗСАН.

Китобхонада ўтирган одам,
китоб – хаёлинг тахти.
Ҳақ чашмидин сув ичган чидам,
сен – эзгулик дарахти.

* * *

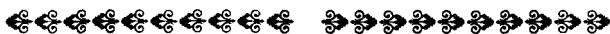
Иккинчи жаҳон уруши жанггоҳларида ҳалок бўлган элдошларимизнинг хотирасига абадий эҳтиром.

Сийраклашиб уруш қатнашчилари,
қурбонлар рўйхати кўпайиб борар.
Дунёнинг озодлик жангчилари –
ҳайкаллар,
хотиралар,
ёдгорликлар.

Уларни ўтказинг олдинга сафлаб,
олдинга сафлаб ўтказинг шаҳидларни.
Жон бериб, ўлимдан қолганлар асраб –
кўтариб ўтсинлар Ватанларини.

Сукунат остида кенг майдонлардан
кўтариб ўтсинлар,
уларнинг ҳаққи.
Европа туфроғин баданларидан
Ўзбекистонга қўл узатган халқим.

Уларга йўл беринг,
уларга йўл беринг
соясига мағрур гердайган зотлар.
Хеш эмассиз зинҳор, сиз, четроқ туринг,
юртда яшаб,
юртга бегона – ётлар.

Сиз эмасми, ахир, зиғирдай бериб,
тоғдай марҳаматга кўз тиккан тама?
Сиз эмасми, ахир, кўкракка уриб,
шухрат йўлин излаб югурган таъна?

...Уларга йўл беринг...

...Уларнинг бошида гуллар кўкарсин,
уларнинг пойига тўшалсин гуллар.
Гуллар – юраклардан томган қон аксин
танноз хонимчалар бозорда пуллар,
девқомат йигитлар бозорда пуллар,
харидорни ўраб – гирдикапалак.
Бир сўм ортиғига тутар кўшқўллаб,
бир сўм камига чайнайди намак.

Гул қўймоқчи бўлди, бобосин йўқлаб –
муқаддас ёдгорлик пойига бола.
Бозор борди, бор-йўқ пулини тўплаб,
етмади, кўзидан тирқирар жола.

Танноз хонимчалар жийриб лабин,
девқомат йигитлар нарироқ кетди.
Бобоси қолдирган Ватан – матлабин
унинг кўз ўнгида пуллади, сотди.

Йўллар бошлаб кетди бобосин, аммо,
курук қайтиб келди хўрсиниб йўллар.

Мен сени излайман одамлар аро,
укажон қайдасан,
кўлимда гуллар?!

Сийраклашиб уруш қатнашчилари,
қурбонлар рўйхати кўпайиб борар.
Дунёнинг озодлик жангчилари –
хайкаллар,
хотиралар,
ёдгорликлар.

* * *

Унинг қўлида бир даста калит
маталган ялтироқ ҳалқага.
Хазина топган нотавон тахлит
ўзида йўқ шодон ҳалқади

Зебу зийнатига махлиё, маъсус
танноздек меганар, ҳовсирар.
Бир даста калит сир очмай, афсус,
унинг қўлида занглаб, қовжирар.

НИМАИКИ, РОСТ ЭРСА...

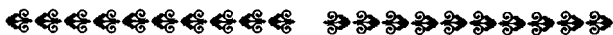
Хайнц Калаудан

Нимаики, рост эрса,
Жимлик қаърида бўлгай.

Аста-секин етилар мева.
Япроқ тўкилади шовқинсиз.
Қор қоплайди уни оҳиста.
Қўл сатҳида муз қотади гунг.
Ўлим келар бамисоли туш.

Танда ўсар вужуд сукут-ла.
Ҳайқириксиз порлар юх нури.
Заминда қор эрийди вазмин.
Гиёҳлар очунга термулар унсиз.
Куртаклар очилар билдирмай.

Нимаики, рост эрса,
Жимлик қаърида бўлгай.

* * *

Абрлар гул экар осмон токига,
осмон вужудига сиғмаюр осмон.
Кўк кунгурасининг тўрт ёқиға
тортилар камон.

Жиловин кўйворар ҳаво надами,
туманлар от солар гердайиб.
Изғирин хезлар пешлаб қадамин,
кўйна равот қунишади ширдайиб.

Кўч-кўронин йиғиб, аламноқ
қушлар махзун қилар хайр-хўш.
Ёлғизоёқ йўллар бағри чок,
чумолилар ҳорғин кўриб ётар туш.

Туялардек чўқар туяқоринлар,
диғдираб тўш босар яланғоч сукут.
Хувуллайди бўм-бўш совиган инлар,
юлғун суяқларин ғажир нимжон ўт.

Узоққа улоқтирилган ой хаёлга чўмиб,
юлдузлар хотирга оғади.
Ёбонга сочилган изларни кўмиб,
паға-паға лайлак қорлар ёғади.

Абрлар гул экар осмон тоқига,
осмон вужудига сиғмаюр осмон.
Кўк кунгурасининг тўрт ёкига
тортилар камон.

* * *

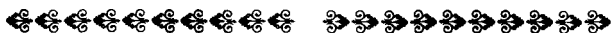
Олдин-олдин эшитасан жим,
бағрингни ҳам очасан, чунон.
Томир отиб сездирмай сим-сим
юрагингга ин қўяр ёлғон.

Олқишлайсан сўнг қарсак чалиб,
билсанг, шундан бошланар тани:
тўғри сўзнинг қадри пасайиб,
ёлғоннинг кўп қиммат бўлгани.

* * *

Бир йўловчи сўрар биридан:
– Қаердан чиқдингиз, биродар?
– Охиридан.
– Қаерда тушасиз?
– Охирида...
Савол айлар иккинчиси ҳам:
– Ўзлари-чи, қайдан чиқдилар?

➔➔➔➔➔ 90 ←←←←←

- Бошланишидан.
- Насиб этса, қайга тушалла?
- Бошланишига.
- Ие-е...
- Бир-бирига маъноли қараб дейишди:
- Манзилимиз бир экан, қаранг!..

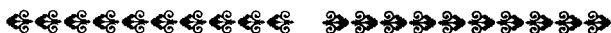
* * *

Канглум, бирга тортдик ғаму фироғни,
неки бўлса бирга айладик баҳам.
Соғиндик ёвуғдаги йироғни,
соғиндик йироғдаги ёвуғни ҳам.

Канглум. кердик реза-реза сочилган
доми ризқнинг дурда пайсаларини.
Бир манзил эшиги очилган,
бир манзил аяди нарсаларини

Канглум, хайрихоҳлик расми-дилимиз
ортидан орттирдик қанчалаб таъна.
Бизга доғин раво кўрмиш гулимиз,
начора сукутдан изладик маъни.

Канглум, иссиқ, совуқ захрин бўлашдик,
кўз тикмадик биров ризқиға ҳаргиз.

Бир тикка нон топсак улашдик,
бир култум сувни-да ичмадик ёлгиз.

Канглум, тўрғайларга тутиндик сирдош,
шайдоси бўлдик кўзигулларнинг.
Сайёҳига дўниб жонимиз одош
факир сахросига туташ йўлларнинг.

Канглум, очун-бир меҳмонхона:
гоҳида холидир, гоҳида гавжум.
Борки меҳмон, борки мезбон ҳамхона –
келар, кетар ўтириб бир зум.

Канглум, узоқ қолдик меҳмон бўб, тайин,
мезбон безимасин биздан бир йўла,
Боз, меҳмонлар ўрнин кўп банд қилмайин,
канглум энди секин турсак ҳам бўлар.

Канглум, бирга тортдик ғаму фироғни,
неки бўлса бирга айладик баҳам.
Соғиндик ёвуғдаги йироғни,
соғиндик йироғдаги ёвуғни ҳам.

КЎҲНА САДОЛАР

Туркумдан

САВОЛ

Ўзинг билан якка қолганмисан ҳеч,
Сўнгсиз йўлларга бош солганмисан ҳеч,
Чуқур сукутларга толганмисан ҳеч,
Нега жимсан?

Музтаринга суёв – бердингми далда,
Иложсизга илож – бердингми далда,
Йўлсиз ҳайронга йўл – бердингми далда,
Нега жимсан?

Йиқилганга кўлинг тутқаздингми бир,
Турғазиб манзилга етказдингми бир,
Ўзингдан олдинга ўтказдингми бир,
Нега жимсан?

Тингладингми ҳақни сўзлаган маҳал,
Хиёнатдан панд еб, бўзлаган маҳал,
Очунда бир нажот излаган маҳал,
Нега жимсан?

Айбу гуноҳларинг ёширдингми, ҳай,
Ўзингни ўзгадан оширдингми, ҳай,
Рост қолиб ёлғонни тоширдингми, ҳай,
Нега жимсан?

Ғанимга қўшилиб ҳайдадингми от,
Эътиқодингга тиф қайрадингми бот,
Тўпарингдан кечиб, айрадингми ёт,
Нега жимсан?

Қочгани кувлаган шер бўлдингми – доғ,
Орқадан тош отган эр бўлдингми – доғ,
Ботирларни сотган «зўр» бўлдингми – доғ,
Нега жимсан?

Ўз-ўзига ҳисоб бера олган – мард,
Имонга суяниб юра олган – мард,
Ҳақ йўлинда тикка тура олган – мард,
Нега жимсан?

ЁЛҒИЗЛИК

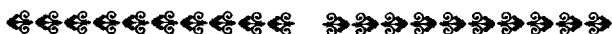
*Яккаликдан ҳар нафас
ҳалқумга жоним келажак.*

Ҳофиз Шерозий.

У, дунёнинг кўп йўлларини кўрди,
кўп тошларга тегди қора калласи.
Кўлтиғига сув пуркаганлар бурди
кўза тошга теккан палласи.

Манфаат давраси – сўзамол, гавжум,
манфаат йўллари – тезкор, чопагон.
Садоқат давраси – сийрак, камсуқум,
садоқат йўллари – ботик, саргардон.

Ҳаётнинг захрини ичган куйик жон,
бир маънини англаб етди сўнг фурсат:
юрагида танҳо яшаркан инсон,
давраларда ёлғиз экан ҳақиқат.

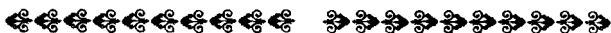
САЪДИЙ ТАЪБИРИ

...Ғарибга қўл бермай, ғоз турган каснинг,
Ночордан ҳол сўрмай, юз бурган каснинг,
Ўзи учун йўртиб, югурган каснинг,
Ҳамдардлик ҳақида сўзлари бекор,
Тили танглайида қотсин-а, хор-хор!

...Назари паст, жағи қайроқ банданинг,
Ғинога ҳирс қўйган сайроқ банданинг,
Кўзлари оч, нафси байроқ банданинг,
Ҳалоллик ҳақида сўзлари бекор,
Тили танглайида қотсин-а, хор-хор!

...Дўстин йўлда ташлаб қочган кимсанинг,
Ёқлашга куч топмай, кечган кимсанинг,
Ўзин оқлаб қасам ичган кимсанинг,
Садоқат ҳақида сўзлари бекор,
Тили танглайида қотсин-а, хор-хор!

...Ўзганинг оҳидан тўлмаган зотнинг,
Ташнага қултум сув бермаган зотнинг,
Ростга гунг, ёлғонни қўллаган зотнинг,
Ҳақиқат ҳақида сўзлари бекор,
Тили танглайида қотсин-а, хор-хор!

ЙЎЛ БЎЙИДАГИ ЭСКИ ҲОВЛИ

Йўл бўйидаги эски ҳовли
кундан-кунга борида нураб,
Соғинади худодан тувли
жасоратли эгани сўраб.

Йўл бўйидаги эски ҳовли
қўли куруқ тиланчи мисол,
соғинади гавжум ва жовли
дамларини излайди хаёл.

Йўл бўйидаги эски ҳовли
кунларни кеч қилар йўл қараб,
Бой берилган тахтидан ҳали
умиди бор подшоҳдек, ё раб!

Йўл бўйидаги эски ҳовли
эркка қабр, ғурурга қабр,
Ўз бағрида яшаган ёвнинг
синонидан тортади жабр.

Йўл бўйидаги эски ҳовли
бебурдлардан зада, алағда,
Гапирмасин улар нечоғли
орин совуқ урган палағда.

Орсизлар жой тиклаган қирлик,
жарликларга дўнар бир синат,
Қалбни пастга уриш – кўргилик,
қалбга насоғ тушириш – лаънат!

Фидо бўлса-да, бир қодир,
юқтирмаса шаънига гардни,
Соғинади имонли ботир,
соғинади имонли мардни.

Алпомишми, Широқми – довли
бир соҳиб соғинчи емирар.
Йўл бўйидаги эски ҳовли
армонини симирар...

ИЗТИРОБ

*Меҳр кўп кўргуздим , аммо,
меҳрибоне топмадим.*

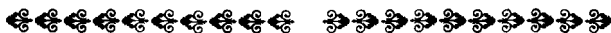
Алишер Навоий.

Кўзи ёшли фарёд, эй соҳир нидо,
Юрагимни очдим, кел, унга санчил!
Ёмонлик шоҳ бўлган, яхшилик гадо
Замонлар бирдайн меҳрга камчил.

Бир ёнинг – шуҳратга мукка тушган шоҳ,
Бир ёнинг – кайф-сафо гаранг қилган дўст.
Бағрингни очасан, жонфидосан оҳ,
Сен унга меҳрингни берасан кам-кўст.

Бир ёнинг – чоҳ қазиб юрган хиёнат,
Бир ёнинг – йўлингга кўз тиккан игво.
Сен унга ҳам тилаб инсоф, диёнат
Ва меҳрингни дариг тутмайсан, асло.

Бир ёнинг – қўллари калта нотавон,
Фукаро –худодан нажот кутган қул.
Сен унга қарайсан, кўксингда армон,
Меҳрингни тутасан, унга йўлма-йўл.

Тўкилиб бординг, сен, заоррама-зарра,
Мехрингни қалбларга айладинг малҳам.
Топган шарофатинг – афсус минг карра,
Кўрган марҳаматинг – надомат, алам.

Ғарибсан, бир макон тапмабсанки то,
Кезасан саросар, ҳорғин, озор дил.
Кўзи ёшли фарёд, эй соҳир нидо,
Юрагимни очдим, кел, унга санчил!

ҚАЙСНИНГ ЛАЙЛИГА ИЛТИЖОСИ

Узоқ-узоқларга кетайлик жоним,
Гап етмас ерларга етайлик жоним,
Унда бирга манзил тутайлик жоним,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Пойлоқчи кўзлардан юрак қон бўлди,
Ғийбатчи сўзлардан юрак қон бўлди,
Юраги музлардан юрак қон бўлди,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Кўчалар – иғвогар, деворлар – сотқин,
Саройлар фиск-фасод лойига ботқин,
Адолат шамширин бўғиб ёрат қин,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Хаёллар – талотўм, фикрлар – туман,
Ниятлар – адоват, қадамлар – гумон,
Одамлар бир-бирин алдар – ёсуман,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Олғирлар ўйнатиб юрар шайтонни,
Қаллоблар пуллайди дину имонни,
Кўзга қараб чалар дўст кадрдонни,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

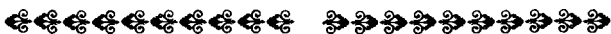

Тиқинди олади бахиллар елдан,
Ҳасадгўйлар қийик кидирар қилдан,
Ҳиёнат ёлғонни туширмас тилдан,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Элбоши, кадхудо бўлса ўғрилар,
Севги ҳам, номус ҳам, ғурур ҳам ўлар,
Ҳақнинг паймонаси бемаврид тўлар,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Бу макон, бу ҳаёт бизга бегона,
Бу сарой, бу рағбат бизга бегона,
Бу дўст-ёр, бу суҳбат бизга бегона,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

Шундай бир манзил бор, шундай бир манзил,
Тўрғайлар – биродар, анғизлар – сингил,
Ҳилол эртак айтар, эркалайди ел,
Жоним, жоним, кетайлик жоним!

ДАРД

Тун – гуноҳ дояси. Хиёнат туғар –
гарданига миниб ухлайди шайтон.
Қонталаш, инграниб келади сахар –
Қодирий хўрсиниб ютинган армон.

Чўлпоннинг бўғзида қақраган бардош,
Фитрат ҳақлигини рад этган фириб,
Файзулло кўксига ботган тухмат тош –
Ўзбекистон бағрин кетди ўпириб.

Ғафлат босган юртга от солмоқ осон,
мардлари ғаним деб устига-устак
отилса-ю кўрқоқ, ношуд, нотавон
эл сўрса бошоғи қирқилган хасдек,

Сабил бўлади халқ ва Ватан сабил,
шижоат – гунг, соқов,
жасорат – сўқир.
Ўзлик – иннат ойна сингари чил-чил,
эрк – жаҳолат дастидан буқир.

Нодонликдан зада –қон кусар ғурур,
ҳақиқат чайнайди сабрларини.
Ўзбекистон излар пешонаси шўр
ўғилларин ғариб қабрларини.

БЕГОНА

Тож учди. Қулади тахт.
Сийрилиб тўкилди шон.
Ортда қолди омад, бахт,
Олдда аччиқ пушаймон.

Ҳаво тўзғийди – карахт
Йўл кесилган – ногирон.
Ортда қолди омад, бахт,
Олдда аччиқ пушаймон.

Шухрат – йиқилган дарахт.
Салтанат – синган синон.
Ортда қолди омад, бахт,
Олдда аччиқ пушаймон.

Саройга ғаним – бадбахт,
Ҳазар қилар оломон.
Ортда қолди омад, бахт,
Олдда аччиқ пушаймон.

ВОАЖАБ

Ғалат феъл тоифа кўриб
Тавба дейман. Бўғзин қирар.
Ўзи-ўзин бошин ёриб
Бир ваҳима уюштирар.

Кечалари ўғри мисол
Хилват-хилват бурчак қурар.
Иғвога йўл тутиб алҳол
Бир ваҳима уюштирар.

Иши тушса минг букилиб,
Битган заҳот қаддин керар.
Чап келса шердай ўкириб
Бир ваҳима уюштирар.

Ичи тўла фиску фасод,
Нуксига ҳам уриб турар.
Бозори сал топса касод
Бир ваҳима уюштирар.

Бегап юролмас ҳеч қачон,
Ғавго кўрса жони қирар.
Тинч қолса тўлғаниб илон
Бир ваҳима уюштирар.

Ҳеч бўлмаса йиғиб тўп-тўп
Соддаларни уриштирар.
Бундан озор чеккандай бўп
Бир ваҳима уюштирар.

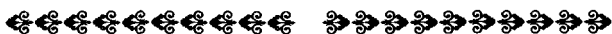
Муддаоси тўрга чиқиш,
Нияти – шуҳрат қидирар.
Бунинг учун энг мақбул иш
Бир ваҳима уюштирар.

ҚАДР

Кенгликлар истаги хаёлинг чулғаб
чиқсанг-да, дуч келсанг даштликка ҳар он,
кимсан, кўз қирингдан олади илғаб,
бир оғиз сўзингдан англайди, инон!

Туришингга қараб чиқарар маъни –
тошу тарозинг не, муродинг недир?
У учун муқаддас ғурурнинг шаъни –
у учун азиздир: оқибат, кадр!

Маъқул келсанг, гапинг кўр ер содирдан,
кангун таркин очар қолдирмай касрат.
Минг йиллик дўстингдай бўлар кадрдон –
оний бир садоқат, оний бир нусрат.

Сўнгра, олис йўлда кетар ёнма-ён
сен билан бир, ишон, рост гапиргин бўз.
Тўғри сўз қалбини айлаган макон,
сидки йўлдошидир фақат тўғри сўз.

Қадим кенгликларнинг қанча сарҳади
жой олса-да, мўъжаз канглудан зотан,
ботмайди, сиғмайди ёлғон марҳади
қалб дайрига ёлғон қуролмас Ватан!

ТОШГУЗАРНИНГ БОЛАЛАРИ

Бир-бирига инок эди
Тошгузарнинг болалари,
Мисоли эт, тирноқ эди
Тошгузарнинг болалари.

Жангга шай навкардай бўлиб
Тошгузарнинг болалари,
Юришарди тўп-тўп, бўлиб
Тошгузарнинг болалари.

Мўлжал олиб, бири агар
бошласа бир манзил сари,
шу томонга зир югурар,
от қўйишиб бирдан бари.

Бири ёмон кўрган кимса
барчасига бўлди ғаним.
Тош отишди қайда бўлса
қўйишмай кўз очиргани.

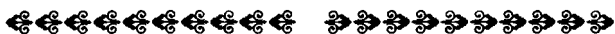
Маъкул келган зотни, ҳай-ҳай,
пуфлашарди ҳаво бериб,
асрашарди гард юктирмай,
атрофида саф-саф туриб.

Қай бирига урса тикан
ёнда ҳамдард туришарди.
Қувонч, ғамга шерик – биртан
бўлиб баҳам кўришарди.

Тошгузарнинг баланд, пасти
ҳар кадамда берди ҳисоб.
Бирон иш кўчмасди асти
зотан улардан беҳисоб.

Ҳосил эди марралари
оғиз бирлик бошлигида,
Тошгузарнинг болалари
тифоқ эди ёшлигида.

...Ажаб, бир кун бўлди пайдо
дилларида шухрат дарди:

«Мен югуриб, елдим, аммо,
нечун ҳимматни у кўрди?!»

Ана шундан чалкашди гап,
арқон учи қочди шундан.
Сўнгра, ҳеч бўлмади улаб,
ситилиб борди кун-кундан.

Тўрга чиқди чакқон бири,
бири пастда қолди, э воҳ!
Энди тинмай берар фириб,
бир-бирига қазिशар чоҳ.

Бир-бирига ўнгу сўлдан
ғаним бўлиб қўяр тузоқ.
Бири қадам босган йўлдан
иккинчиси ўтар узоқ.

Ўртадаги мадда қат-қат
ғазаб бўлди, ҳазар бўлди.
Дилга илдиз отиб шуҳрат
дўстлик каликавсар бўлди.

Фирт ёв бўлди бир-бирига,
узиб дўстлик толаларин.
Болта урди томирига
Тошгузарнинг болалари.

ЧЕЧАК

Қидирсанг топилар. Қадамда
қусур бисёр, нодонлик дош-дош.
Гар инсонсан, ҳар қандай дамда
яхшиликни соғингин, ғамдош.

Ёмонликнинг бардори беҳад,
ёмонликка доим очиқ йўл.
Мурувват бўл, меҳр бўл, мадад,
сен – хокисор яхшиликка бўл!

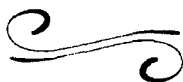
Ҳақир канглунг тубида унган
ўтга исит, ҳароратин бер,
ёмонликнинг гардлари кўнган
яхшиликнинг чечакларин тер.

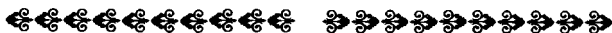
Юрагингда улғаяди ғам,
азобингдан қон сизар мил-мил.
Ёмонлик тиғ урганида ҳам,
сен яхшилик пойига йиқил.

1984–1988

A decorative border with a repeating geometric pattern of interlocking lines forming a series of elongated, diamond-like shapes.

Достонлар

ИЧКАРИ... ТАШҚАРИ...

Достон

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр,
Истаюр ташқарида тўлувни.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида бўлувни.

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр
Истаюр ташқарида жавобни.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида тавобни.

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр,
Истаюр ташқарида унутни.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида сунутни.

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр,
Истаюр ташқарида моҳни.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида Оллоҳни.

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр,
Истаюр ташқарида насим.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида сасин.

Ичкари ташқарига чиқмоқ истаюр,
Истаюр ташқарида сайрни.
Ташқари ичкарига кирмоқ истаюр,
Истаюр ичкарида хайрни...

* * *

Ичкари – хўрсиниқ.
Ташқари – хандон.
Ичкари – забун.
Ташқари – муктадир.
Ичкари – дилсиниқ.
Ташқари – чандон.
Ичкари – ёбун.
Ташқари – зулзабир.

Ташқари – ругубат.
Ичкари – саффо.
Ташқари – гирён.
Ичкари – чамангиз.
Ташқари – укубат.
Ичкари – ғаффор.
Ташқари – симён.
Ичкари – камангиз.

Ичкари – жола.
Ташқари – дилгузор.
Ичкари – сукунат.
Ташқари – ғовур.
Ичкари – нола.
Ташқари – сиймузор.
Ичкари – юкунат.
Ташқари – шовур.

Ташқари – ғусса.
Ичкари – хувайдо.
Ташқари – надомат.
Ичкари – гулгун.
Ташқари – шамолга соврилар сайдо.
Ичкари – рухга тўкилар кангул.
Ичкари... Ташқари...
Ташқари... Ичкари...

* * *

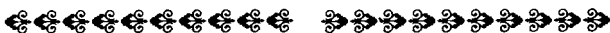
Боринг ҳам кангулда,
зоринг ҳам кангулда.
Етганинг ҳам кангулда,
кетганинг ҳам кангулда.

Ризоинг ҳам кангулда,
изоинг ҳам кангулда.
Ғуруринг ҳам кангулда,
туруринг ҳам кангулда.

Раҳматинг ҳам кангулда,
лаънатинг ҳам кангулда.
Кариминг ҳам кангулда,
яриминг ҳам кангулда.

Ҳиммтинг ҳам кангулда,
миннатинг ҳам кангулда.
Бўлуриг ҳам кангулда,
сўлуриг ҳам кангулда.

Ҳайронинг ҳам кангулда,
вайронинг ҳам кангулда.
Оринг ҳам кангулда,
хоринг ҳам кангулда.

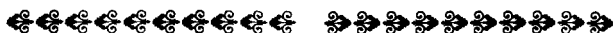

Шафқатинг ҳам кангулда,
нафратинг ҳам кангулда.
Қадринг ҳам кангулда,
бадринг ҳам кангулда.

Кунинг ҳам кангулда,
тунинг ҳам кангулда.
Сунутинг ҳам кангулда,
унутинг ҳам кангулда.

Қўғинг ҳам кангулда,
йўғинг ҳам кангулда.
Озоринг ҳам кангулда,
мозоринг ҳам кангулда.

Тўзинг ҳам кангулда,
ўзинг ҳам кангулда.
Ўзинг... ҳам... кангулда...
ўзинг... ҳам... кангулда...

* * *

Гулини совуқ шопирган дарахт –
мевасин соғиниб-соғиниб букилар.

Кулфини занг эркалатган уй –
эгасин соғиниб-соғиниб тўкилар.

Ҳузурини сандиқ кўрган тўн –
бастларни соғиниб-соғиниб титилар.

Бўхчада тахланиб оҳ урган рўмол –
зулфларни соғиниб-соғиниб ситилар.

Деворни кучоклаб сўзарган гилам –
пойларни соғиниб-соғиниб йиртилар.

Ҳашам кўрғонида димиққан сунбул –
ойларни соғиниб-соғиниб мўлтирар.

Гулини совуқ шопирган дарахт...
Кулфини занг эркалатган уй...
Ҳузурини сандиқ кўрган тўн...
Бўхчада тахланиб оҳ урган рўмол...
Деворни кучоклаб сўзарган гилам...
Ҳашам кўрғонида димиққан сунбул...
... соғиниб-соғиниб...
... соғиниб-соғиниб...

... соғиниб-соғиниб...
... соғиниб-соғиниб...
... соғиниб-соғиниб...
... соғиниб-соғиниб...

* * *

Канглумнинг ичига кириб бораман,
канглумни ахтариб, канглум.
Зора топсам, зор-а, ман,
интизор мунглим?!

Канглумнинг ичига кириб бораман,
соғинчимни ахтариб, соғинчим.
Зора топсам, зор-а, ман,
қирмизи ғунчам?!

Канглумнинг ичига кириб бораман,
қайғумни ахтариб, қайғум.
Зора топсам, зор-а, ман,
мутриба тайғум?!

Канглумнинг ичига кириб бораман,
армонимни ахтариб, армоним.
Зора топсам, зор-а, ман,
хури ғилмоним?!

➔➔➔➔➔ 118 ←←←←←

Канглумнинг ичига кириб бораман,
ўзимни ахтариб, ўзим.
Зора топсам, зор-а, ман,
жоним тўзиб?!

Канглумнинг ичига кириб бораман,
руҳимни ахтариб, руҳим.
Зора топсам, зор-а, ман,
мовий зулуҳим?!

Канглумнинг ичига кириб бораман,
канглумни ахтариб, канглум.
Зора топсам, зор-а, ман,
интизор мунглим?!

* * *

«Ўзинг керагинг қил!» дейди у.
«Ўзинг ярагинг бил!» дейди у.
«Ўзинг... Ўзинг...Ўзинг...» дейди у,
ич-ичидан шивир-шивирлаб,
ташқарига чикмай довуши...

* * *

Умрида
бировни ҳеч йўқлаб
бормаган киши,
кимнингдир келишини кутар
интиқ-интиқ....

* * *

Фитнаю игволар тўқийди неча
Иблиснинг дасиса дўкони.
Дақ уриб югурар кўчама-кўча.
Ичкари тирқишин пойлаб ҳар они...

* * *

Ичкарида,
Иссиқ уйда турган одамнинг
Хаёлини олиб қочади –
Олис чўққиларда нозланган қорлар;
Хаёлини олиб қочади –
Олисда кетаётган поезд тақ-тақи;
Хаёлини олиб қочади –
Олисда сайраётган ваҳм саси олашақшақнинг.
Хаёлини олиб қочади...

* * *

Бозор... Талотўм... Тап тортмай...
Бир тўда... Сот-сот... Ол-ол... Тўпаланг...
Югурган югураётир картмай...
Тўхтанг оёқ ости... ютар чанг...

* * *

Ул зот бирорга ниҳол экмаган,
меҳр ҳам бермаган бирор ниҳолга.
Лекин
дарахтлар соясидан
умидвор бўлаверади,
умидвор бўлаверади
дарахтларнинг куюқ-куюқ соясидан
жудаям...

* * *

Чўри кийганини,
кул еганини мактайди,
дейдилар онам.
Яна шундай дейдилар,
тўлиб-тўлиб кетганларида:
таъна ўчоғи тордир,
тойрилмачоғи бордир...

➔➔➔➔➔ 121 ⇐⇐⇐⇐⇐

* * *

Биров хақида гап гапириш –
тикинди олиш баҳонаси.
Ўзингдан кўрқувни яшириш –
ўзингга ишонмаслик чораси...

* * *

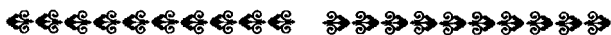
Ғамини ичига ютавериб,
ўзига олавериб дардини,
тоқатга айланди,
бардошга айланди
чўкиртак
дарахт...

* * *

Нақшинкор дарвоза ҳар кун ўзга тус,
ҳар кун ўзга чирой олар деворлар.
Мармардан эғнида ялтираган пўст
ҳар кун гуллар ҳаворлаб.

Оқиш ранг бўлакдир, қизғиши бўлак,
ранглар синосида қамашади кўз.
Кундузлар товланар камалак,
оқшомлар тўкилган юлдуз.

➔➔➔➔➔ 122 ⇐⇐⇐⇐⇐

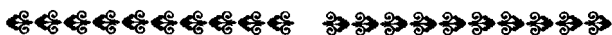
Ташқари – кўчага қараган жило,
ташқари – кўчага қараган ҳусн.
Ташқари – безакларга маҳлиё,
ташқари – безакларга сиғинган йўсин.

Ташқари – кўчага қараган тоза –
суприлган, сидрилган ёнвери.
Чанглар озар, гарду ғуборлар озар –
ювилавериб, артилавериб.

Ташқари – кўчага қараган келбат,
ташқари – кўчага қараган нигоҳ.
Мошинлар ўтади секинлаб,
йўловчилар ўтар сус боқиб ногоҳ.

Ташқари – кўчага қараган сирор.
ташқари – кўчага қараган чилиб.
О, дариғ! Ер билан битта изтироб –
ичкарида муомлар ётар сочилиб.

Нақшинкор дарвоза ҳар кун ўзга тус,
ҳар кун ўзга чирой олар деворлар.
Мармардан эгнида ялтираган пўст
ҳар кун гуллар ҳаворлаб.

* * *

Одамзод дунёга сочган уруғдир – умид.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – хотир.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – висол.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – ҳижрон.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – ҳавас.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – ҳасад.

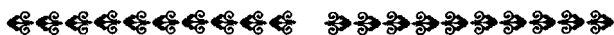
Одамзод дунёга сочган уруғдир – инсоф.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – исроф.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – ақл.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – сафих.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – гуноҳ.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – пушмон.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – ишқ.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – соғинч.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – нигоҳ.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – залил.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – орзу.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – армон.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – кулгу.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – кўзёш.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – ёлғон.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – афсус.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – кувонч.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – кайғу.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – нафс.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – тавба.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – вафо.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – фироғ.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – меҳр.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – найранг.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – дурж.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – андух.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – сабр.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – имкон.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – ният.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – ўлим.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – бешик.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – тобут.

Одамзод дунёга сочган уруғдир – йўл.
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир – қабр.

Одамзод дунёга сочган уруғдир...
Одамзод дунёдан йиғган ҳосилдир...

Одамзод дунёга сочган...
Одамзод дунёдан йиғган...

Одамзод дунёга...
Одамзод дунёдан...

Одамзод...
Одам...

О... дам...
О...

* * *

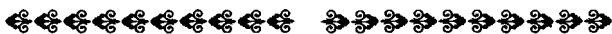
Ташқарида кезар изғирин:
ҳаприқар, ҳовлиқар аёз.
Ҳароратга лим-лим чоғири
ичқарида ёнбошлайди ёз.

Ичқарида зулфлари тол-тол,
кўклам тарар тароқларини.
Ташқарида тўзғитар шамол
тийрамоҳнинг япроқларини.

Ташқарида қабоғин солган
ҳаво ютар ўчоқлар дудин.
Ичқарида ўрнашиб қолган
гажакдор атирлар ҳиди.

Ичқарида кўронин йўрмаб
тикар йиртиқ, ямоқларин кун.
Ташқарида қамчинин сермаб
зинғил отин ниқтаб борар тун.

Ташқарида куйиб яғрини,
қизғалдоқлар ялар қовурмоч.
Ичқарида босар бағрини
соғинган инига қалдирғоч.

Ташқарида кезар изғирин:
ҳаприқар, ҳовлиқар аёз.
Ҳароратга лим-лим чоғири
ичкарида ёнбошлайди ёз.

* * *

Ҳақирнинг бахтиёрлиги...
Бир бўлак нон топса – бахтиёр.
Бир қултум сув ҳоврин босса – бахтиёр.
Бир ёпинч совуқдан асраса – бахтиёр.
Бир оғиз сўз яйратса – бахтиёр.
Чунки
унинг қанглу бор...
Қанглу бор
шафқатни,
раҳматни ҳис этадиган.
Қангул – қамбағалнинг бахтиёрлиги.
Бахтиёрлик— тоши оғир дард –
Қангул сутумларига турар суяниб...
...Бойвачча булардан бахтиёрлик сезмас,
бахтиёрлик санамас буларни.
Бундай бахтга хуши йўқ унинг.
Ҳисси йўқ унинг.
Қанглу йўқ унинг.
Ҳисси чўккан нафсининг ўпқонларига.

→→→→→ 128 ←←←←←

Канглу кўмилиб кетган
у сиғинган матоҳларнинг орасида;
Канглу эзилиб кетган
у муқаддас билган
бозорни илма-тешиқ қилган оёқлар остида;
Канглу бўғилиб кетган
у ҳузур олган
базмхоналарнинг ножинс кийқириклари
комида....

... Кўмилиб кетган...
... Эзилиб кетган ...
... Бўғилиб кетган...
... Хокистар ҳис...
... Хокистар кангул...

* * *

Ёмғирда кетаётган одам
эгни юпқа, ивир шалвираб.
Не ҳожатдир, ўзин бундай дам
ёмғирга топширмак, ё раб?!

Ёмғирда кетаётган одам
нима излар, нима қидирар?!
Оғирдир лой осилган пой ҳам,
нигоҳи осмонни сидарар.

Ёмғирда кетаётган одам
канглуба булутлар ботган.
У ненидир топади, қайдам,
у ненидир йўқотган?!

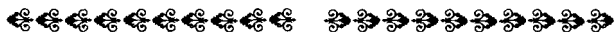
Ёмғирда кетаётган одам
йўл юради таваккал.
Изидан тўкилар дам-бадам
майсалар лабида котган ҳал.

Ёмғирда кетаётган одам
ортига қарашни қўймайди.
Деворлари ҳилвираган нам
уйда қолганларни ўйлайди.
Ёмғирда... кетаётган... одам...

* * *

Хокисор дил, эй нодим,
қалбимда бўй чўзар ғам.
Рухим –йўқотган ёдим,
рухим –тугаб борар шам.

Хокисор дил, эй ғариб,
бағрим бағримдан айро.

Руҳим – Мажнун мунғариб,
руҳим – маҳзуна Лайло.

Хокисор дил, эй кабир,
канглум тўқиган сўзан.
Руҳим – қақраган сабр,
руҳим – қуриган ўзан.

Хокисор дил, эй мунис,
юрагимнинг сўрори.
Руҳим – қатқалоқ афсус,
руҳим – пушмоннинг ёри.

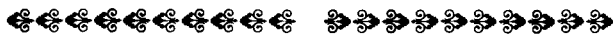
Хокисор дил, эй ҳақир,
кўксимда ёнган дардим.
Руҳим – чатнаган тақир,
руҳим – азобнинг гарди.

Хокисор дил, эй нодим,
қалбимда бўй чўзган ғам,
Руҳим – йўқотган ёдим,
руҳим – тугаб борар шам...

* * *

...Эшик очилди...
Узоқ вақт қавақ турган
эшик очилди...
Ичкарига кирди ташқари...
Ташқарига чиқди ичкари...
Яқин-яқин келди
бир-бирига...
... Эшик қавалди...
Бир фурсат очиқ турган
эшик қавалди...
Ташқарида қолди ичкари...
Ичкарида қолди ташқари...
Узоқ-узоқ кетди
бир-биридан...
Ичкари...
Ташқари...
Ташқари...
Ичкари...
Ўртада... қавалган эшик...
Қавалган эшик... ўртада...

ИСТАРИМ

Достон

*Кўзинг беморимен, мендин юмиб кўз,
Яна огритмагил беморларни.*

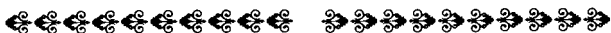
Заҳириддин Муҳаммад Бобур.

Биз учрашдик оддийгина:
сен карадинг,
мен қарадим.
Бошланди сўнг жиддийгина
канглумда бирр тарадди.

Чаросларинг хуршиди ял,
канглумни суйди насимлар.
Дил мулкига чизди ҳал-ҳал,
сулув-сулув зўр расмлар.

Чилвир-чилвир дайроларинг
кўзларимни оқизди.
Қалдирғочим, парволаринг
жон нурига томизғи.

Дийдори гавҳар ганжина –
феруза ҳис тортди тим-тим.
Жим, бир лаҳза ҳеч не демай,
ҳеч не демай бир лаҳза, жим!

Бир лаҳза уйғониб, сочди
анбарафшон соғинчини.
Бир-бирига дилин очди,
очди диллар боғичини.

Юрагимнинг чок-чокидан
аё, сийрилди хоҳилар.
Сибизғалар қоқ-қоқида
чамбар-чамбар зулоҳилар.

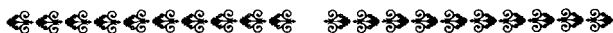
Биз учрашдик оддийгина:
сен қарадинг,
мен қарадим.
Бошланди сўнг жиддийгина
канглумда бирр тарадди...
канглумда... бирр... тарадди...

* * *

Хаёлимда истаргинам,
хаёлингда истар эдинг.
Хаёлимда мустаргинам,
хаёлингда мустар эдим.

Хаёлимда ўйларгинам,
хаёлингда ўйлар эдинг.

→→→→→ 134 ←←←←←

Хаёлимда бўйларгинам,
хаёлингда бўйлар эдим.

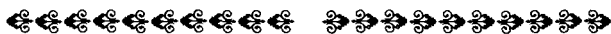
Хаёлимда изларгинам,
хаёлингда излар эдинг.
Хаёлимда бўзларгинам,
хаёлингда бўзлар эдим.

Хаёлимда соғинчгинам,
хаёлингда соғинч эдим.
Хаёлимда доғинчгинам,
хаёлингда доғинч эдим.

Хаёлимда гинагинам,
хаёлингда гина эдим.
Хаёлимда синагинам,
хаёлингда сина эдим.

Хаёлимда афғонгинам,
хаёлингда афғон эдим.
Хаёлимда армонгинам,
хаёлингда армон эдим.

Хаёлимда... хаёлгинам...
Хаёлингда... хаёл эдим...
Хаёлимда...
Хаёлингда...

* * *

Сени не деб эркалай,
не деб суяй суйгулим?!
Сўз излайман хар қалай
айланиб, ўргулгули.

Куйик бағрим танида,
соғинч-интик сўзларим.
АЁ, ИШҚ ВАТАНИДА
сени қанча изладим?!

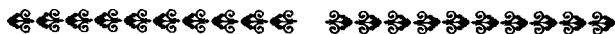
Канглум тушмас жойига,
моҳим – камдек туйилар.
Ахир, сенинг пойингга
шамсдан нурлар куйилар.

Гулим – ожиз бу нисбат,
рангсиз қиёс – фариштам.
Сенинг васлингни истаб
Эрам чорбоғида ғам.

Қалдирғочим – руҳафзо,
интизорим, узорим.
Ўзинг – канглумда изо,
ўзинг – руҳимни зори.

Сени не деб эркалай,
не деб суяй суйгулим?!
Сўз излайман хар қалай
айланиб, ўргулгули.

➔➔➔➔➔ 136 ←←←←←

* * *

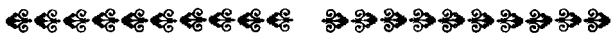
Мен сенга энг гўзал сўзни айтаман,
Энг ширин, энг латиф сўзни айтаман,
Энг майин, энг қийин сўзни айтаман –
ИСТАРИМ!...

Сулувим, бувишим – атаганим шу,
Минг йиллаб канглумда асраганим шу,
Тил остига кўмиб сақлаганим шу –
ИСТАРИМ!...

Уммон ичра туриб, қақраган жонман,
Имкон ичра нетай, оҳ, беимконман,
Мулки соғинч бўлган ғариб султонман –
ИСТАРИМ!...

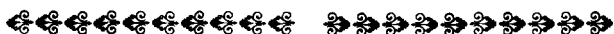
Қалбимда ўт ёқиб, суйдирган оҳим,
Жонимга азобни уйдирган оҳим,
Рухим иқлимларин куйдирган оҳим –
ИСТАРИМ!...

Мен сенга энг гўзал сўзни айтаман,
Энг ширин, энг латиф сўзни айтаман,
Энг майин, энг қийин сўзни айтаман –
ИСТАРИМ!...

* * *

«Сиз менинг излаганим,
топганим...», дединг.
Канглумм бирр тўлди,
қалқидимм...
Танимга сиғмайлар кетдима,
дунёга сиғмайлар кетдима,
қалдирғоч,
сен
марҳамат айлаган
гўзал муруватдан.
Кўзингга термулдим,
қалдирғоч,
термулдим мени ёндирган чўтга,
термулдим синовли-синовли,
ишониб-ишонмай
ўзимга-ўзим,
қалдирғоч....
«Сиз менинг излаганим,
топганим...»
Шивирлаб дединг, сен,
қайта-қайта,
қалдирғоч...
Шивирлаб...
Канглумга, сингидинг, қалдирғоч...

* * *

Суманбар рухсоринг ой каби тоқдур,
Кўзларинг ангаки нарғиз мунчокдур,
Дилимда армонлар дарёдай оқур,
Қалдирғоч қарошлим, қалдирғоч қарош.

Бул қарош айланди жонимга хуммор,
Бул қарош бойланди жонимга туммор,
Бул қарош шайланди жонимга суммор,
Қалдирғоч қарошлим, қалдирғоч қарош.

Хаёлим тўкилди дайрона-дайрон,
Соғинчим сўкилди сайрона-сайрон,
Канглум-да юкилди қайрона-қайрон,
Қалдирғоч қарошлим, қалдирғоч қарош.

Мен – ишкнинг хужрасин излаган гадо,
Ғамларин ғамларга сўзлаган адо,
Ҳижроннинг торида бўзлаган садо,
Қалдирғоч қарошлим, қалдирғоч қарош.

Суманбар рухсоринг ой каби тоқдур,
Кўзларинг ангаки нарғиз мунчокдур,
Дилимда армонлар дарёдай оқур,
Қалдирғоч қарошлим, қалдирғоч қарош.

* * *

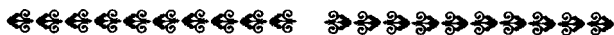
Соғинч – гуноҳим,
айбимда – соғинч.
Симар тун оҳин
юлдузлар боғи.

Узилар чирс-чирс
тунги япроқлар.
Синади қирс-қирс
катрон қадоқлар.

Хоболуд тешик
ёздуглар зим-зич.
Сен кирган эшик
кавалар ғим-ғич.

Йўлаклар титраб
колади ташда.
Гардишин судраб
ой чизар кашта.

Чоғирин сунгай
нилгун салоҳи.
Бағримда унгай
соғинч малоҳи.

О, қалдирғочим,
канглумда зүфун.
Телба соғинчим
кучиб ётар тун.

Соғинч – гуноҳим,
айбимда – соғинч.
Симар тун оҳин
юлдузлар боғи...

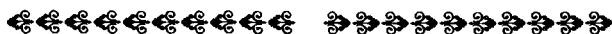
* * *

Ҳар гал, келишингни кутар интизор,
интиқ дилим, интизор дилим.
Ҳар гал, соғинчини айлағай изҳор,
соғинч дилим, сарвисор дилим.

Нигоҳи титилар нигорон ҳар гал,
нигоҳ дилим, ногорон дилим.
Фироғинг уқбида фигурон ҳар гал,
фироғ дилим, фигурон дилим.

Ҳар гал, васлинг равши далли танг кўнглак,
далли дилим, девона дилим.
Ҳар гал, пойинг гарди залвона бўлмак,
залли дилим, залвона дилим.

➔➔➔➔➔ 141 ←←←←←

Хусн боғинг – феруз гул чоғлиғ ҳар гал,
феруз тилим, феруза дилим.
Ишқинг сайли руҳфуз мурувват ҳар гал,
руҳфуз дилим, руҳфуза дилим.

Ҳар гал, куяр шаминг ўтида парвон,
парвон дилим, парвона дилим.
Ҳар гал, ўз-ўзини доғлайди армон,
армон дилим, армона дилим.

Ҳар гал, келишингни кутар интизор,
интиқ дилим, интизор дилим.
Ҳар гал, соғинчини айлағай изҳор,
соғинч дилим, сарвисор дилим.

* * *

Сен бугун қўнғироқ қилмадинг,
бўй тортди нозланиб хавотир.
Сен бугун билмадинг, билмадинг,
канглумга бир оғир тош ботир.

Сен бугун жим эдинг, жим эдинг,
бўй тортди нозланиб хавотир.
Мен бугун тим эдим, тим эдим,
канглумнинг рахида занг қотир.

Сен бугун ўтмадинг, ўтмадинг,
бўй тортди нозланиб хавотир.
Сен бугун кутмадинг, кутмадинг,
канглумда букланиб ғам ётир.

Сен бугун келмадинг, келмадинг,
бўй тортди нозланиб хавотир.
Мен бугун селмидим, селмидим,
канглумнинг рошлари нам тотир.

Сен бугун кўнғирок қилмадинг...
Сен бугун жим эдинг, жим эдинг...
Сен бугун ўтмадинг, ўтмадинг...
Сен бугун келмадинг, келмадинг...
Сен бугун...
Сен бугун...
Сен бугун...
...Канглумга бир оғир тош ботир...
Канглумнинг рахида занг қотир...
Канглумда букланиб ғам ётир...
Канглумнинг рошлари нам тотир...
Мен бугун...
Мен бугун...
Мен бугун....

* * *

Сенсиз ўтган кунлар – изтироб,
сенсиз ўтган кунлар – бекарам.
Сенсиз ўтган кунлар моҳитоб
соғинчим тарам-тарам.

Сенсиз ўтган кунлар кўп узун –
ингичка қатимдай чўзилар.
Сенсиз ўтган кунлар кун тўзиб –
ҳалқа тўғанок узилар.

Сенсиз ўтган кунлар йўлимда
на бир асрор,
на бир синоат.
Сенсиз ўтган кунлар канглумда
қувончлар беинобат.

Сенсиз ўтган кунлар йўрмалар
юрагимни нил тортиб урчук.
Сенсиз ўтган кунлар – бўлмаган,
сенсиз ўтган кунлар – йўк!...

Сенсиз ўтган кунлар – изтироб,
сенсиз ўтган кунлар – бекарам.
Сенсиз ўтган кунлар моҳитоб
соғинчим тарам-тарам...
Сенсиз... ўтган... кунлар...

.....

.....

➔➔➔➔➔ 144 ←←←←←

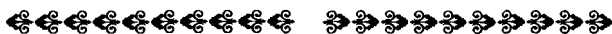

* * *

Бувишгинам,
мастона бўлиб,
сочларингга кўмилиб кетсам.
Юлдузларнинг ҳаваси келиб –
ғамлар ютса,
ғуссалар ютса.

Бувишгинам,
шивир-шивирлаб
тилим тўкса соғинчин, аё.
Дарахтлар сукутга босиб лаб,
дарахтлар термулса маҳлиё.

Бувишгинам,
ёнимда алфоз
юрсанг, йўллар тугаб бардоши,
поймизга тўшаб поёндоз,
оргимиздан кетса эргошиб...
Бувишгинам...
бувишим...
бувиш...

* * *

Сен бир вақтда чиқасан йўлга,
Мен бир вақтда чиқаман йўлга.

Йўлда кўришар кўзлар бир вақтда,
Йўлда айрилар кўзлар бир вақтда.

Бир вақтда дил кетади йўлда,
Бир вақтда дил кутади йўлда...

Бир вақтда...
Бир вақт...

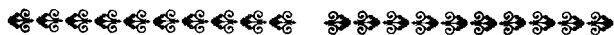
* * *

Хайрлашув бекатига келдик,
келдик мунча тез етиб?!
Вақт чорчахи шамолдай елди,
яғир елкасин тутиб.

Келдик хайрлашув бекатига:
сен – маҳзун,
мен – маҳзун.
Юлдузларни тутиб осмон қатига,
жандасини кийдиради тун.

Бекат гавжум эди.
Одамлар
кўз тутар кечиккан уловга.

➔➔➔➔➔ 146 ←←←←←

Менинг юрагимда ичиккан дамлар
айланади хомуш тиловга.

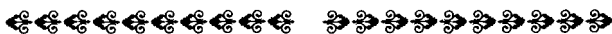
Келади йўл қаратган улов,
чиқасан канглунг ситилиб.
Сенинг нигоҳинг ёнади лов-лов,
менинг нигоҳим қолар титилиб.

Бекат ҳорғин-ҳорғин кузатар,
кузутар бирён-бирён.
Бекат чайир илкин узатар,
узатар гирён-гирён.

Бир томир ичимда узилар титраб –
эзиламан,
ҳар гал
хайр пайти ман.
Кузатиб,
ортимга бурилмай, ё, раб,
соғинаман,
ҳар гал
кутиб қайтаман...

Хайрлашув бекатига келдик,
келдик мунча тез етиб?!
Вақт чорчахи шамолдай елди,
яғир елкасин тутиб...

Хайрлашув... бекатига... келдик...

* * *

Кўришгунча –
хайр дегани,
сукутга шўнғиган сукут.
Интизор чечаклар унгани –
интизор кут!

Кўришгунча –
бор висол,
қақноғи тўлар ёр-а!
Нилуфар қомати дол-дол,
тиловат айлар зор-а!

Кўришгунча –
ўнгу сўл,
бир маконда ёлланар.
Солланиб кетаётган йўл,
кайтар яна соллана.

Кўришгунча –
диллар оч,
ҳажр ғамларин суяр.
Мунисгина қалдирғоч
сабр шомларин кияр.

Кўришгунча –
эски сағана,
бўшлиқни ямлар хувиллаб.

→→→→→ 148 ←←←←←

Бағрин ютқаб ағанар
дайди еллар зувиллаб.

Кўришгунча –
яқин аҳд,
инобат бўлғай ақиқ.
Жиловини қантар вақт,
шаштин қўйворар дақиқ.

Кўришгунча –
умид борғи,
масофа торгар ёйни.
Қарри тутнинг ялпоқ барги
қизғониб яширар ойни...

Кўришгунча –
хайр дегани,
сукутга шўнғиган сукут.
Интизор чечаклар унгани –
интизор кут!...

* * *

Бағрига олиб мен – ёлғизни,
йўллар қадди букилди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

Ҳавосин симаман кеч кузнинг,
хазонлар пойимга тўкинди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

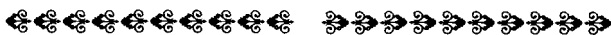
Юрагимга қададим бўзни,
синовлар бўғзимга тикилди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

Ул маъюс, ул маъсум юлдузнинг
хаёли канглумга йиқилди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

Шайдойи дил измида тўздим,
шайдойи дил сўкилди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

Бағрига олиб мен – ёлғизни,
йўллар қадди букилди.
Мен йўлларга топширдим ўзни,
мен йўлларга тўкилдим.

Мен...
йўлларга...
тўкилдим...

* * *

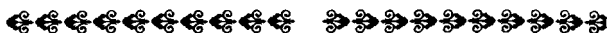
Канглум шивирлайди ўзига,
ўзигина эшитар фақат.
Шивирлар айтган сўзига,
шивирлар топади тоқат.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлар очади тар.
Анғизлар мушки тўзиган –
муаттар.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлайди ишқ сумбуллари.
Тўрғайнинг маҳлиё кўзига
суқилади тикон тиллари.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлайди мулойим сабо.
Ҳисларим тўқиган бўзига
ой суратин тикади қабо.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлар тебранар бежирим.
Соғинчимнинг эрка қизига,
соғинчим очар дил сирим.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлайди шивалаб найсон.
Васлнинг бокарам изига.
халқоб-халқоб тўлади кайсон.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлайди садбарг нигоҳи.
Шивирлар – руҳимнинг сўзиган
пайконда кўкарган оҳи.

Канглум шивирлайди ўзига,
муштоқ-муштоқ шивирлар.
Нур бериб шикаста фузига
канглумни тўлдирар шивирлар.

Канглум шивирлайди ўзига,
шивирлар бахш этади ҳузур.
Жоним ришталарин тақар гизига,
жоним бағрида яшаётган хур.

Канглум шивирлайди ўзига,
ўзигина эшитар фақат.
Шивирлар айтган сўзига,
шивирлар топади тоқат.

Канглум... шивирлайди... ўзига...

* * *

Биз учрашдик оддийгина:
сен қарадинг,
мен қарадим.
Бошланди сўнг жиддийгина
канглумда бирр тарадди.

Чаросларинг хуршиди ял,
канглумни суйди насимлар.
Дил мулкига чизди ҳал-ҳал,
сулув-сулув зўр расмлар.

Чилвир-чилвир дайроларинг
кўзларимни оқизди.
Қалдирғочим, парволаринг
жон нурига томизғи.

Дийдори гавҳар ганжина –
феруза ҳис тортди тим-тим.
Жим, бир лаҳза ҳеч не демай,
ҳеч не демай бир лаҳза, жим!

Бир лаҳза уйғониб, сочди
анбарафшон соғинчини.
Бир-бирига дилин очди,
очди диллар боғичини.

→→→→→ 153 ←←←←←

Юрагимнинг чок-чокидан
аё, сийрилди хоҳилар.
Сибизгалар қоқ-қоқида
чамбар-чамбар зулоҳилар.

Биз учрашдик оддийгина:
сен қарадинг,
мен қарадим.
Бошланди сўнг жиддийгина
канглумда бирр тарадди...
канглумда... бирр... тарадди...

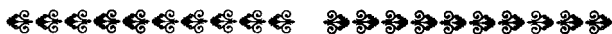
ХАРИТАГА ТУШМАГАН ЖОЙ

Достон

*Эй одам! Бу олам манзилгоҳига ни-
ма ишга келибсан ва сени нима учун
офарида қилибдур? Саодатинг не иш-
дадур?*

Ғаззолий.

... Боболардан қолган эски даҳлизнинг
деворига илиғ кўҳна харита...

* * *

... Харитани тузғувчи доно
очунни элларга, юртларга бўлиб,
белгиларга берибсан маъно,
жойлабсан рангларга тўлик.

Тоғлар қорамтирдир,
уммонлар кўкиш,
ўрмонлар яшил тус,
сахролар сарик.
Қайсидир юрт келбати бўлимли, тўкиш,
қайсидир юрт ингичка йўл каби орик.

Муқобил рангларда топмиш жамулжам,
ўрнига тушмишдир ишора, ният.
Харита – ранглардан иборат олам,
харита – рангларда яшар моҳият.

Харитани тузғувчи доно
сендан кичик битта илтимос,
рангларингга бир ранг кўшгину яна
эллару юртларнинг ўртасига мос,
кўринарли қилиб рангин, хойнаҳой,
ки, шунгача эсдан чиқиб қолган бир –
харитага тушмаган жой –
кангулнинг тарзини тушир...
...Харитани... тузғувчи... доно...

* * *

Дунё – катта кўча,

Катта кўчада

боболардан қолган эски даҳлизнинг

деворига илиғ кўҳна харита...

... ва унинг ёнма-ён жойлашган кўринишлари...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

дарахтлардан тўкилган баргу хазон

эзилар чорчахлар пойи остида...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

Эски калавасин учин йўқотиб,

кўрчигинларни ечолмай ҳолига ҳайрон.

ноиложу нодармон, сўнгсиз

ўйлар гирдобига ғарқ бўлиб, мискин

имкон умидини излар одамзод...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

осмон кўзининг тўкин ёшлари:

уммонлар, денгиздар, дайролар, кўллар,

ирмоклар гоҳ тошиб, гоҳида сокин

тўлқинланиб оқар, мавжланиб ётар...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

яшаётган, елиб, югураётган

бир-бирига тўқнаш келган маҳали
рахм, шафқат нелигин билмай, босиб,
янчиб ўтаётган тезобпарастлик...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

воқелар содиру воқелар якун.

Ҳар қандай воқе ҳам пайтида муҳим.

Чунки, ортидан изма-из келаётган

воқе-да, муҳимлик ҳиссига мойил

ҳам дохиллик сезар тўрт кун бўлса ҳам,

натижада, ўрнин олар ғўрдайиб

сўнгги воқе ҳар гал олдингисининг.

Тез содир воқелар унутилар тез.

Битта воқе бордир азалдан келмиш,

ҳамиша ўзини бирдай сақлаган

эсгувчи, тингувчи шамолларга-да,

қотишмай, олдига тушиб чопмайин,

кадрини асраган бир воқе – кангул...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

яктагини бар уриб ён-верига

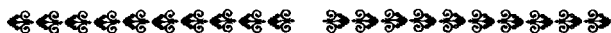
назарин солмайин ўтаверар вақт,

хукми вожиб бўлган салтанатларни,

дов-даскаси катта тожу тахтларни,

мустаҳкам, бақувват не эҳромларни

девордай нуратиб ўтаверар вақт.

Кангул қаршисида дар қолар фақат
ва фақат кангулга ён беради вақт...

Дунё – катта кўча.

Катта кўчада

... боболардан қолган эски даҳлизнинг
деворига илиғ кўҳна харита...

... ва унинг

ёнма-ён жойлашган кўринишлари...

* * *

Кўп нарсани истаб, кидирар одам,
майда чуйдаларга хоҳишин бериб,
қурбини сарф қилар англаб-англамай,
надамини йўндаб, эргашиб юрар
ишқибозликнинг тор йўлакларида.

Қизиқ дейсан, ажаб дейсан, ё раб дейсан,
нега одам канглун қидирмайди ҳеч?!

...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....

...Муҳими – кангулда бўлсин ўзлигининг

имкони,

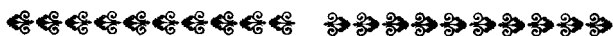
йўлингни равшан этсин имонинг чироғ каби.

Шунда дилдошинг бўлгай қадим руҳ

жовидони,

шунда яқин келгайдир ағёр ҳам бўлиб ҳабиб.

→→→→→ 158 ←←←←←

Туғилган туфроғингнинг иқболи сен-ла кулсин,
элу хешинг кўрганда тоғдек ўссин дийдаси.

Бири қароринг бўлсин, бири яроринг бўлсин,
меҳр товласа, зотан, чорлагай, сен, қайдасан?!

Ноиложга илож бўб олдга ўтказ фақирни,
ҳасрат билан сўйлама, дуч келганга

кам-кўстинг.

Кулар, ноқисдан зинҳор ҳиммат тилаб чақирма,
ўзинг-ўзингга ёғий, ўзинг-ўзингни дўстинг.

Юртингни оғирин ол, дардин олгин элингни,
нотанти даврон аро қалбингни ўртасин ҳақ!

Жонингга пайванд айла, сўз айтган ўз

тилингни,

кангулсиз кимса – ғофил, имонсиз кас –

муаллақ.

Ҳайронлик саҳросида муслимнинг канглу тилиг,
заҳмат – кангулни таниш, азоб – кангулни

топиш.

Кангул кўзин булоғин очгайдир фақат билиг,
ҳаёт-хусом дамида ҳақиқат излаб чопиш.

Муҳими – кангулда бўлсин ўзлигингнинг

имкони,

йўлингни равшан этсин имонинг чироғ каби.

Шунда дилдошинг бўлгай қадим рух

жовидони,

шунда яқин келгайдир ағёр ҳам бўлиб ҳабиб.

Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....
...Муҳими – ниятинг покдамон бўлиб,
тилагингда гуллаб қўзигулилар,
кўксинг даштларида тўрғайлар учиб,
мудом ва мунтазам кори аъмолинг –
мадад сўраганга яраб беминнат,
хайрихоҳлик палак ёйсин руҳингда...
...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....
...Муҳими – одамларни бездирмаслик,
кўзга чиққан тирсак каби шилвираб,
дуч келган тешиқдан мўралаб, пайдар,
бўлару бўлмасга тиқиб тушмукни,
жонга тегиб, бирров зериктирмаслик...
...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....
... Муҳими одамлар сени соғинсин,
кўрганда меҳр-ла бағрига босиб,
кузатганда, кутиб яна келишинг,
хайр-хўшлашлардан тўкилиб соғинч,
кўзлари айланиб интизор йўлга,
умидларга тўлиб қолсин-эй, кангул...
...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....
... Кангул, булутлар ортида куёш борлигин

унутмаган ҳамда унинг тафтидан
ўзига ҳарорат олгайдир мудом.
Булутлар яратган ёмғиру қордан,
қаҳратон қаҳридан зиғирдек-да ҳам
хавотир сезмас ва чўчимас кангул...
...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....
... Кангул кенгаяди, кангул юксалар,
кенгликка эктивор қилгани сайин.
Қоялардан бунёд бўлган мисоли
тоғлар тахлитида бўй тортар кангул.
Кичик нарсалардан баландроқ туриш,
кангулга айланиш, кангулни асраш
ҳисси улғайтириб борар кангулни...
...Муҳими – кангул, кангулни қидириш,
муҳими – кангул, кангулни топиш....

* * *

Йўлдошликдан ўзи асрасин зинҳор –
Фирибнинг этагин ушлаган маккор,
Ўзи ўз канглуни билолмайин, хор,
Ўзи ўз кангуга бегона касдан.

Дуч келган ариқнинг шоврида оқиб,
Курама сувратга маҳдиё боқиб,

Ўзи ўз канглуга келолмай яқин,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

Ёлгоннинг йўлида йўртиб, толмаган,
Рост пойига ниш уришдан қолмаган,
Ўзи ўз канглуни англай олмаган,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

Қадрини билмаган, қадрсиз бозғир,
Қисмати манфаат лойидан ёзғир,
Ўзи ўз канглуни тополмай изғир,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

Инсофдан нақл айтиб, нафсини қўйган,
Ўнг кўзини алдаб, чап кўзин ўйган,
Ўзи ўз канглуни ётликка йўйган,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

Пешаси – панд бериш урфига дойир,
Мурғак умидларни чилпиган байр,
Ўзи ўз канглуда қилолмай сайр,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

Йўлдошликдан ўзи асрасин зинҳор –
Фирибнинг этагин ушлаган маккор,
Ўзи ўз канглуни биллолмайин, хор,
Ўзи ўз канглуга бегона касдан.

* * *

Шайтоннинг эркатоӣ, очкўз боласи
ҳам арзанда, югуради – нафс
таннинг бир ёнидан сездирмай кириб,
илжайиб чиқади бошқа ёнидан.
Чух байталим, ёппирим, шошмай туринг,
кампирим, қабалида ўзини уриб,
кўшилиб тургандай ҳамма нарсага.
Бирор-бир гап йўқдир, у қизикмаган,
йўқ, у бўйламаган бирор-бир нахра.
Кўл, оёғу тили бирдай чархланган,
турланиб чарчамас, изғиб чарчамас.
Тузоқ кўйиб пойлар дил кемтигини,
имкон топилган пайт ёнлаб, жодулаб,
сочади ботмонлаб ҳеч аямасдан:
ҳийлаю найрангнинг, макру риёнинг,
ёлғону яшиқнинг, кину ҳасаднинг,
нифоқу низонинг, қутқу ғавғонинг,
фитнаю иғвонинг, фиску фасоднинг
уруғларин ва кун кўпи билан
секин дил мулкига этмиш хукмрон...
...Қачондир, қайдадир ихтиёрини
нафсга бериб кўйган одам демишким:
«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»
... Ёнар ўт – жаҳаннам оташгоҳида

нафсига сиғинган бўлур қовурмоч.
Ёнар ўт – жаҳаннам оташгоҳида
бўлур қовурмоч, иблис имдодини
бажо келтириб ва унга мададкор
бўлиб, канглуни зор қакшатган одам...

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

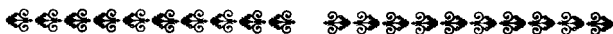
... Нафс – худбинлик. Шунинг қилмиши боис,
катгарар, кичрайар юртлар неча бор,
неча бор ўзгарар элларнинг номи,
қайта-қайта тузилар неча бор
йўриқ, йўсинларга боғлиқ харита,
кангул тушмаган омонат харита...

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

...Нафс – имонни, виждонни, диёнатни,
мурувватни, оқибатни, инсофни,
садоқатни, иродани, идрокни,
еб, эт бойлар, дамарзадай семириб.
Ташқаридан, киши кўзига худди
бутундай кўринган иморат, афсус,
паторатлар тортиб борар ичидан...

«Менинг нафсим балодур,
ёнган ўтга солодур...»

... Нафс – таъма, мактов арқоғига эш,
хушомад тўшига тўшаклар тўшаб,

хақиқий ниқобин кийиб зарур пайт,
зарур пайт тилидан туширмай, асли,
зимдан манфаатга қўлларин чўзиб
ўтирганлар, турганлар, юрганлар.
(Ниқоб – нафс бандалари ўйлаб топган
яшашнинг хатарсиз, энг ўнғай йўли)...

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

...Нафс – учаётган кушларга
отлиқиб-отлиқиб,
лабларини ялаётган ит...

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

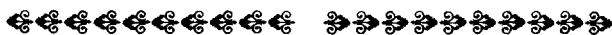
... Нафс – дарахтга отилган тош,
дарахтга санчилган тош –
меvasига кўз тикиб...

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

... Нафс – соясин қувиб бораётган кас,
фикри, зикри шундайдир унинг,
яъни, соясига етишу, соясин тутиш.
Афсус, етолмайди, тутолмайди ҳам,
сояси ушлатмас йиртиқ этагин...

... Қачондир, қайдадир ихтиёрини
нафсга бериб қўйган одам демишким:

«Менинг нафсим балодур,
ёнар ўтга солодур...»

* * *

Дунё озори – нафс, афғони – кангул,
Дунё изҳори – нафс, пинҳони – кангул.

Бир кунда минг хил товланган – нафс,
Ғариб аҳдга ҳамроҳ паймони – кангул,

Нафс – шуҳрат эни ҳам, бойлик бўйи ҳам,
Ямоқлар ямалган тўрт ёни – кангул.

Ҳойларгаки маъсус кибру ҳаво – нафс,
Камтару камсукум имкони – кангул.

Нафс – давру давроннинг учқур шамоли,
Ҳақни англаб етмаган бир они – кангул.

Ваъдалар, ёлғонлар, қасамлардир – нафс,
Субутга содиқлик паймони – кангул.

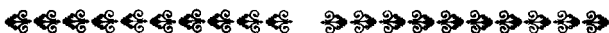
Нафс – хаёлни олган фойда пештоқи,
Заминга юз босган тобони – кангул.

Дунё озори – нафс, афғони – кангул,
Дунё изҳори – нафс, пинҳони – кангул.

* * *

Ўзинг йўл кўрсатгил, марҳамат айлаб,
ўзинг инсоф бергил, яратган эгам,
ёши бир жойларни қариблаган кез,
ғалат вардишга рой берган одамга.
Тушунмайсан, тутган тутумини ҳеч,
қилган қилиғидан ушлайсан ёқа.
Бир десанг, икки дер, икки десанг, уч,
не бўлса чидайсан ўксинмасин деб...
... Гап бошласанг, канглун кўтармоқ бўлиб,
яхши сўйлаб, ўзинг тутсанг якинрок,
терс бурилиб, силтар истехзо ила,
шўрхоқ ердай тўзиб кетади бирдан.
Феъли ўз канглуга биродар эмас,
ўз уйига дўстмас кўзин ҳалқаси –
панд беради фурсат топилган чоғда.
Уйдан чиқиш билан уйдагиларни
ғийбат қила бошлар ташдагиларга.
Хоналар чироғин ўчириб, атай,
тушириб дераза пардаларини,
ойнинг ёруғидан жирканиб, тўнғиб,
қоронғу зулматни ёқтирар, э воҳ!
Тиним нелигини билмайди сира,
оёғи бақувват, дов урар жағи,
домига тушганни ғалвирга солиб,
обдан бичиб-тикиб, қўшиб-чатиб, сўнг,

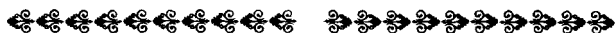

шамол юқорига чиқиб совулар.
Гап топиб рўзғорда бўлган таомдан,
мақтаб ер қўшинининг қолган ёвғонин.
Янги кийим қолиб эски-тускини
синган теванада қирқ улоқ қилиб,
ўзига эп кўрар кийиб юришни.
Не тонг, ўз томирдош, жону жигарин,
қариндош-уруғу, бўла-бўлукни,
айланиб, сал кўздан йитди дегунча,
қолганин гиж-гижлар кетотганига.
Ётти пеш билади туғишганидан,
ўзининг уйида тургиси келмай,
афзал санар баров харобасини...
... Ўзинг йўл кўрсатгил, марҳамат айлаб,
ўзинг инсоф бергил, яратган эгам,
ёши бир жойларни қариблаган кез,
ғалат вардишга рой берган одамга...

* * *

Кангулга путур етса, одам оламни бузар,
Қадрдонлар ёвлашиб, меҳру мурувват тўзар.

Нодонлар тўрга чиқиб, донолар қолар пастда,
Ёлғонлар ростга дўниб, ростлар беписанд,
хаста.

Нону тузини тотиб, қўлдош йўлдошни чалар,
Олдида пою патак, ортидан иғво қалар.

Ҳақиқатни оғзидан туширмайин туллаглар,
Диёнатни бозорда арзон гаров пулларлар.

Мардларни мўлжал олар зимдан маломат тоши,
Номардлар ғоз юради, баланд кўтариб бошин.

Мўъбадлар кадрин сотиб, орин унута бошлар,
Рухида ёнган чироқ нурын ўчириб ташлар.

Шўр емирган бинодай идраб боради буткул –
Чорасизлик дастидан бечора ғариб кангул.

Кангулга путур етса, одам оламини бузар,
Қадрдонлар ёвлашиб, меҳру мурувват тўзар.

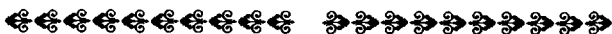
* * *

Саволлар қанчалик кўп бўлса,
кўп бўлса томчилар сингари,
масъулиятга айланган жавоб,
йўл бошлангай моҳият томон.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
бордирки, фикрга ташналик,
демак, фикр ўсув бобида,
бодрок-бодрок ғунчалар каби.

➔➔➔➔➔ 169 ➔➔➔➔➔

Саволлар қанчалик кўп бўлса,
жуссаси кичраяр ёлғоннинг,
ёлғоннинг йиртилар пардаси
ва тотади, ажиб бир тотни ростлик.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
адоватнинг тикайиб қадди,
гердайган ноҳақ
муштипар ҳақнинг
қаршисида турар қалтираб.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
сезимлар чехраси ёришиб, яйраб:
тинглаюр афроғлар шивирин,
гуллар атрин тўйиб ҳидлаюр.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
негадир талпиниш, интилиш,
интизорлик, илҳақлик мавжуд,
қоникмаслик мавжуд недандир.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
англаш, англаниш ҳисси уйғониб,
соғинчи ортар муқаддасликнинг,
ортар кангулга қайтиш соғинчи.
Саволлар қанчалик кўп бўлса,
кўп бўлса томчилар сингари,
масъулиятга айлангай жавоб,
йўл бошлангай моҳият томон.

* * *

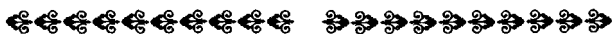
Ҳар бир одам ўзин ягона санар,
ҳар бир одам ўзин санар қудратли.
Очун устунига мисоли ёна
билар ҳар одам ўзин нусратли.

Шул майлдан бошланар жоҳиллик йўли,
ҳориқиб, хўрсинар кангул армони.
Аслида, кангулни йиғлатган, тўлиб,
одамнинг нафсига қул бўлган они.

Жаҳолат томирига сув пуркаган,
аслида, кангулдан айролиқ.
Шул, эътиқод юзин чуйкаб, чуркаган,
шул, эзгулик дилин этган яролиқ.

Кўп ёмон, кангулдан кечмоқлик ёмон,
ғурурни чўктирар лаънати.
Гуноҳлар тиғидан топмайин омон,
пора-пора бўлган руҳнинг тальати.

Кўп ёмон, ёмон унутилса кангул,
хувиллар етимга айланган бағир.
Аслида, энг оғир кўргилиқдир, шул,
шул, насиба ситам энг оғир.

Шундан, авж олгайдир нафснинг бозори
юрак – хиёнатлар кўмилган қабр.
Жон қуши – қалбнинг қақшаган зори,
ишқ – букчайган сабр.

Муқаддас чечакнинг баҳридан ўтиб,
югурган қийқим нафс йўли узундир.
Кангулнинг топгани, ғамларин ютиб,
хуррият олами – ҳақнинг ўзидир.

Нафснинг пойкори бўлганлар, зотан,
қалблари-да кўрдир, кўзлари кўрдир,
Хурдир – канглуни этганлар Ватан,
канглуни топганлар – хурдир.

* * *

Ҳов, мақсади сайру саёҳат бўлиб,
мурудин сафарга сарф қилган одам,
ҳаддин шунга тиккан, аъмолин тиккан
ҳам шуни мартаба билиб ўзига
даврада гап бермай, менганган одам,
бўлибсан, кўрибсан, кезибсан, насиб,
катгаю-кичик мамлакатларни.
Учокда учибсан осмон-фалакда,
киргоғи йўқ уммонларда сузибсан

манман деган кемаларга ўлтириб,
энг янги тур мошинларнинг белига
миниб сафарингни этибсан давом
харитада мавжуд бор минтақада.
Ҳов, сафарга ҳирс қўйиб, шовкинлар
бағрида карахт, аланг-жаланглаб,
тўрт томонга фарқсиз кетаётган одам,
ғаройиб ўйинчоқлар ясаб, ўзи
улар қаршисида танг қолган одам,
отдан тушиб, эгардан тушиб, бирор
марта, йўл-йўлакай эрса-да, тўхтаб,
ўзингга сер солиб, ёндошиб бундоқ,
бир фурсат бўлса-да кангулга кириб,
унга сафар қилиб тинглаганмисан?!
Кангулга кирилар, билгил, пиёда,
кангулга кирилар, бил, кангул билан.
Сукунат қаъридан келган довушлар,
кангул эшигини чертар ийманиб.
Сукунатга бағрин очади кангул,
очади руҳларнинг руҳига бағрин.
Тез ёғган жаланинг умри қисқадир,
симиллаган ёмғир чўзилар узок.
Сафаринг узайиб, тўлишсин кўрув,
йўлинг туташ манзил кўпаяверсин,
бутун бўлаверсин бундан насибанг.
Акидангга келтир, эсда тут, зинҳор,

қачонки сафарга отланган онинг,
сафар аввалини борлигинг бўлган.
Энг катта мамлакат – кангулдан бошла.
Одамлари – иймонга,
дарахтлари – эътиқодга,
дайролари – меҳрга,
тоғлари – ғурурга айланган, абад
чироқлари ёниқ мамлакат – кангул.
Кангул сафарига эҳтиёж катта,
ёнидан ўтаверсин қолган сафарлар.
Сен кезган жойларнинг улуғи бўлсин,
умидлар армонлар, ғамлар туфроғи –
харитага тушмаган жой – кангул...

* * *

... Харитани тузғувчи доно
очунни элларга, юртларга бўлиб,
белгиларга берибсан маъно,
жойлабсан рангларга тўлик.

Тоғлар қорамтирдир,
уммонлар кўкиш,
ўрмонлар яшил тус,
сахролар сариқ.
Қайсидир юрт келбати бўлимли, тўкиш,
қайсидир юрт ингичка йўл каби ориқ.

Муқобил рангларда топмиш жамулжам,
ўрнига тушмишдир ишора, ният.
Харита – ранглардан иборат олам,
харита – рангларда яшар моҳият.

Харитани тузғувчи доно
сендан кичик битта илтимос,
рангларингга бир ранг кўшгину яна
эллару юртларнинг ўртасига мос,
кўринарли қилиб рангин, хойнаҳой,
ки, шунгача эсдан чиқиб қолган бир –
харитага тушмаган жой –
кангулнинг тарзини тушир...
...Харитани... тузғувчи... доно...

* * *

... Боболардан қолган эски даҳлизнинг
девorigа илиғ кўхна харита...

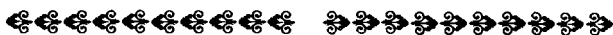
*Куш менинг бошимда
ўтади
кечадан кечага
бедор.*

Яннис РИЦОС,
грек шоири.

Куш.
Дарча.
Мудом бир-бирига ёрон,
бир-бирига дўст,
бир-бирига халил.
Мадад бўлиб келар
ҳар лаҳза,
ҳар он,
қайсигаки,
ногоҳ,
кўз тикса залил.

Айланиб,
айланиб келаверар куш
эски уйда очик турган дарчага.
Олисми,
ёвуқми шунга тоблар хуш,
меҳр шевалари шунда ёлчиган.

Шовқинлар орасидан сукут қидириб,
куш

синиққан дарча рахига қўнар.

Шовқинлар измидан
шовқинлар ундириб,
шовқинлар
шовқинларга
шавқ-ла талпинар.

Сукутга ин қўймоқ қушнинг муроди,
танига сукутни сингдирмоқ аён,
нетсинким,
сукутни силтаб суроди,
субутсиз шовқинлар хоҳласа,
қаён?!

Қуш малул.
Сукут ичинда,
излайди
ненидир,
негадир
интиқ,
соғиниб?!
Кўксида ингроқлар
инграб —
бўзлайди,
борлиққа ташлар шовқинлар сиртмоғини.

Борлиқнинг,
нимаики,
дами ичида,

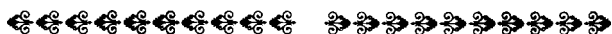

шундан,
саси гувиллаб
борган сари
асабни эговлар дуч келган кўчада
мошинларнинг нохуш қичқириқлари.

Тўлади қушнинг жисмига доғлар,
буталган дарахтлар эзар юрагин.
Бинолар фалакка бўйини чоғлаб,
томига куббалар қадаб туради.

Сукутни тинглар қуш,
сукутга кетиб,
бойлар сукут зимни
сукут оҳига.
Кўзларига сукут рангларин битиб,
сукут довушларин тугар руҳига.

Кундузи эш этиб
юҳ ҳилларини,
ёнлар
ой,
юлдузлар нурига туни.
Кўтарар
қушнинг
бор маҳмилларини
дарча —
сабот,
дарча —
тоқат устуни...

* * *

...Куш,
олидан келаётган сўқмоққа менгзар,
менгзир олидан келаётган хотирга,
қуш...

...Куш,
олидан келаётган сахрога менгзар,
менгзар олидан келаётган дарёга,
қуш...

...Куш,
менгзар олидан келаётган довушга,
олидан келаётган номага менгзар,
қуш...

...Куш,
менгзар олидан келаётган тушга,
олидан келаётган ғайбга менгзар,
қуш...

...Куш,
олидан келаётган жўёнга менгзар,
менгзар олидан келаётган оҳга,
қуш...

...Куш,
олидан келаётган сабрга менгзар,
менгзар олидан келаётган руҳга,
қуш...

...Ку-уш-шш...

* * *

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Осмонни кенг эди кушнинг,
бепоён,
бесарҳад,
беканор само
нигоҳин тортарди,
керганча тўшни
чарх урарди
ўзин
унутиб —
тамом...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Осмони баланд
ва
юксак,
қурбатли,
қувватли,
қудратли эди.
Қуш
кўкка учарди хаёли тўқсаб,
ерга энарди
қуш
мўл-мўл-умиди...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Осмони мовий,
зангори,
ғуборсиз,
гардсиз эди —
тип-тиниқ.
Уфқлар бош қўйган бўлуғ ангори
қуш дилига
ғайблар соларди —
ёниқ...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Осмони анвор хилосин
камалак монанди товларди дам-дам.
Ёғду,
партав,
шуъла,
фуруғ жилосин
таратиб гиёҳларга тақарди шабнам...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Осмони синоатга кон:
чулғарди не ҳайрат,
чулғарди не сир?
Қушни
эркаларди тилсимот —
осмон,
айланарди ҳаво ифори ғир-ғир...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...

...Осмони ялакат,

бутун

ёриғу

дарзлари

билинмасди

ҳеч.

Осмон

қушга доим бағрини тутиб,

бағрига оларди

фарқсиз:

эрта,

кеч...

...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...

...Осмони меҳрини ёйиб,

чорларди

яқинлаб келарди йироқ.

Кундузи қуёши,

оқшоми ҳилол —

осмон меҳварига осилган чироқ...

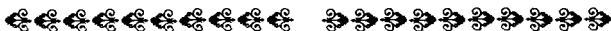
...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...

...Осмони сокин,

осуда,

хотиржам учарди

вужудида барқ.

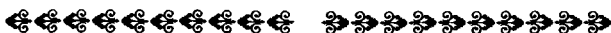
Бир-бирига пайваст,
интиқ хосида
туташган тўрт ён:
Жануб,
Ғарб,
Шимол,
Шарқ...
...Би-ир-рр пай-йт-ла-арр...
...Ос-мо-они-и...

* * *

...Қуш — уч — аввал...
...Қуш — уч — кунж...
...Қуш — уч — рақам...
...Қуш — уч — имдод...
...Қуш — уч — ҳаракат...
...Қуш — уч — манзил...

...Аввал —
уқданинг ечими —
даҳрнинг
муқаддар кечими.
Ёвушади,
қовушади кунж,
бир нуқтада
занжир тахлит —
ғуж.

→→→→→ 183 ←←←←←

Рақам гумида сирли ёзув
яшар —
маъно имдодин чизиб.
Ҳаракат риштаси зил-зил
одимлайди
ахтариб манзил...

* * *

...Куш чирқирайди
изосин йўниб,
канглум зирқирайди
решига дўниб...

* * *

...Ердан тополмай зиғирча осойиш,
зиғирча осойиш тополмай кўқдан,
бежавотирлик-ку
бермагач ройиш:
недир кутади,
кутади недир
йўқдан?!

Сал учгандай бўлар:
ночор,
ноилож,

кўнгандай бўлар сал —
бардош ярайди.
Қарайди,
ер хў-ўп-пп талон-тарож,
темир қанотлар ғувлар кўкда,
қарайди.

Ноиложлик —
ҳаддини йитирган ҳад
ноиложлик —
кўнган чексиз кўникма.
Қуш,
кўкка ростланар —
армони беҳад,
қуш,
ерга термулар —
умид йўлиқмас.

Қуш,
кўкдан мосуво,
мосуво ердан:
маъюс,
музтар,
маҳзун зирқирар ўйи.
Жиккак жуссани ўкинчлар йўрган,
ғамлар жонига тиф қадар —
суйиб.

Куш,
бардошга таянар фақат,
бардош бергай кушга қайюм қурб.
Бардош —
ботинида ўсган машаққат —
қаноат илдизин
сўлини сўриб.

Куш,
бардошга келтирур эктивор,
бардош айлаюр мубарро тақам.
Бардош бўлур
бегумон
мададкор —
куш шиквасига рақам.

Панд еб,
кўксида маддаласа доғлар,
бевурдликдан озорланса чун,
ҳайҳот,
хўрсиниб,
умид боғлар,
ки,
бардошга,
бул кўҳна очун.

Зотан,
ҳаёт ишкалин тўқлаб,

бирлашур:
не сеҳру
сирмонлар.
Қуш
бардошга ғамларин юклар,
бардош
қушга ортар армонлар...
...Қуш,
макон ахтарар:
учиш,
қўнишга.
Оҳи —
дилида макон...
Қаергадир
учишга...
Нимагадир
қўнишга...
Оҳи —
дилида макон...

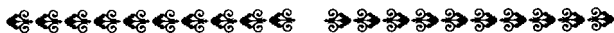
...Макон
қидирмас қушни базинҳор,
қуш
қидириб топар маконни.
Дарахтларга муштоқ,
заминга интизор,
ларзондир қучолмай сатҳин осмонни...

...Қадди букилгай,
хумум юкилгай.
Рўпарасида ишшайиб ҳойил,
гаддор ҳинга узанар —
мойил...

...Қуш вужудин тирнайди ситам,
ҳаросат занг бойлар кўксида.
Қўнмоқ бўлар —
синади чидам,
учмоқ истар —
истак ўксиган...

...Мен —
нодармон,
тураман қараб,
андуҳин кинглумга
жойлаб —
жобажо.
Зорларига зорим қўшилар яраб,
қиламан қушга илтижо:
сен — малулсан,
мен-да,
малул,
сен менга,
мен сенга
кангул;

сен — ёлғизсан,
мен-да,
ёлғиз,
сен менга,
мен сенга
ҳолғиз;

сен — мискинсан,
мен-да,
мискин,
сен менга,
мен сенга
таскин;

сен — рабонсан,
мен-да,
рабон,
сен менга,
мен сенга
тобон;

сен — ноласан,
мен-да,
нола,
сен менга,
мен сенга
тола;

сен — залилсан,
мен-да,
залил,
сен менга,
мен сенга
халил;

сен — бардошсан,
мен-да,
бардош,
сен менга,
мен сенга
оддош...
...Сен менга...
...Мен сенга...

...Куш —
канглумга битилган ифода,
куш —
канглумга чизилган шакл.
Кел,
кангул дейилмиш
жовид маъвода,
бир муддат
бўлса-да,
эмин яйра,
кел!..

* * *

...Биёбон...
...Қовжираб
тўкилар қўзигул.
Чанглов.
Чангни кийиб
лўкиллар ялиғ.
Тили осилган

сен менга,
мен сенга
оддош...
...Сен менга...
...Мен сенга...

...Қуш –
канглумга битилган ифода,
қуш –
канглумга чизилган шакл.
Кел,
кангул дейилмиш
жовид маъвода,
бир муддат
бўлса-да,
эмин яйра,
кел!..

* * *

...Биёбон...
...Қовжираб
тўкилар қўзигул.
Чанглов,
Чангни кийиб
лўкилар ялиғ.
Тили осилган
чакачандир йўл:
ҳалиқиб,
толиқиб,
чайнайди сўлуғ...
...Самумлар учирар
гиёҳларни тўзғитиб,
еру кўкни кўчирар
курсоғини ўзғитиб...
...Илондай судралиб,
тўлғонар қумлар,
офтобнинг бетига шаппотлар шаппот.
Тегрик
янтоқларни
силкилаб зумлар,
юлғинлар пўстлоғин шилади таппот.

Туфроқ
тани қақраб,
ёрилар лаби,
олд,

ортига боқмай
ирғишлар гирдоб.
Биёбон,
зоҳири —
ғалвирак каби,
ботини —
чакма-чак томғиган зардоб.

Самумлар йўртар:
гоҳ ёнлаб,
гоҳ тикка,
биёбонни ялаб,
юлқалаб
тиллашар.
Шип-шийдом.
Тап-тақир.
Қуп-қуруқ чўвакка
мустағрақ қуш илашар...

* * *

...Қуш кўкда...
...Туманлар қўр тўкиб,
кўз-кўз қилиб ўзларин бир дам,
кўк тоқига хаймолар тикиб,
кезар масрур,
шайланиб бўлдам.

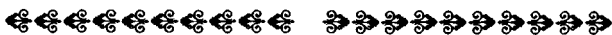

Қуш танига чўкар хавотир,
ботинига ўрмалар оғриқ.
Қандай қилиб,
эх,
хушлик татир
туманлар силаса кўк сағрин?

Кўк майдони
борар торайиб,
кўк майдони
зарра-заррадир.
Чигалига топмай чорайи —
бағри ҳумумлардан ярадир.

Қуш тикилди.
Қаради.
Негадир,
туманлар тикилди кўзларига?
Хаёллари
сочилиб,
тегадир
ҳолининг забун бўзларига...

...Қуш кўкда...
...Муаллақ.
Титрайди.
Не бўлсин,
ёнлаб,
тутмайди кўҳан.

Қанотлари қисиниб,
питрайди —
туманлар чирмаган ҳавога тўҳан.

Кўк —
туманлар кўлмаги,
туманлар бот-бот урар тўш.
Хаёлларининг чок-чок бўлаги —
хаёлларга уланади қуш..
...Қуш кўкда...

* * *

...Тўлқинлар
сапчиб-сапчиб қирғоқларга
чағилларни ювиб,
четга итқитиб,
ўту
ўланларнинг узиб томирин
кўпиклар домига
чирмаб кетади.
Балиқлар рақс тушар
шоналарида,
бўлиниб кетар
бўлақларга осмон
гайбурига йўлиқиб тўлқинларнинг.

Қалқиниб-қалқиниб
авж
мавжларида
шўнғийди
уммон
канорига қуёш.
Реза-реза
қуёш парчаларидан
кўзлари қамашар,
ризқини излаб
уммон узра
илҳақ
учаётган қушнинг...

* * *

...Қуш сезар...
...Гирд —
қандай бўлса ҳам
бир-бирига қалашган излик
сирасига чоғланиб ҳар дам
минг хил тусга кирар ожизлик.

Пешаси —
ўзин этмаслик аён,
жисмида палахса-палахса
қатланиб:
қўркув,

→→→→→ 196 ←←←←←

шубҳа,
гумон,
дигиллар,
чўчир,
гангир,
алаҳсир.

Суқба борки,
қилмайин канда
мўралар —
эсдан чиқмаслик учун.
Кўриниш
кор келар экан-да,
бўлиб
залолатга мос ечим.

Топилса,
гар,
имкон хонаси,
гапга йўрар
зайлини,
эҳ-ҳа...
Билмагай,
дунёнинг маъноси
битга сўзда жам:
ё йўқ,
ё ҳа!

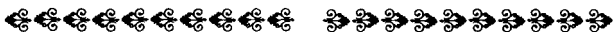

Чалғитмоқ йўсини
заифтан
мазаллатга ройланар
лик-лик.
Қанча
пинҳон тутилса,
зотан,
шунча
ошкор бўлар
ожизлик...

* * *

...Теварак...
...Куш ташлайди назар,
теварак —
ғала-ғовур,
бефарқ.
Сукут ичра андуҳлари кезар,
андуҳлари сукут ичра ғарқ.

Тинкаси қуриган доғига,
қақраган азобига бот-бот,
нелар
келдийкин
чоғига,
сабрларин

сўлдириб,
ҳайҳот?..

...Ҳавонинг авзойи бузилди,
айниди,
тусланди
надами бошқача,
гардли.
Кушнинг чўти келмас.
Зайлида
ёмғир томчилари
тўқилар,
дардли.

Тарновлардан оқар шариллаб
сувлар,
жиққа ивир жуссаси.
Ёмғир шатир-шутир
зариллар
санчиб
дарча раҳига сасин.

Чекка девор.
Паҳса —
лой девор
нам тортиб ёпишар танига.
Нигоҳини
қоплайди хавор,

оғир ўйлар
ботар жонига.

Дағ-дағ титрар,
қақшар,
қалтирар
томчиларнинг қамчиларидан.
Тош деворлар
борҳо,
ялтирар
ёмғирларнинг шўх томчиларидан.

Дарча рахида
турар
қуш,
сойим,
қурб истаб
лат еган дилига.
Ҳақ битиги
ўсади доим
нажот бўлиб
дардин зилига...

...Дарча —
бор-йўғи
бир парча,
сукутга вобаста ёлқинар.
Меҳрин тутиб

сукутга
борча,
куш
сукутга
энар,
талпинар.

Сукут
қанчаким,
мушкилот бўлсин,
куш дилига индирар шуъла.
нур рақамию
нур имлоси
йироғлатар кўксидан нула.

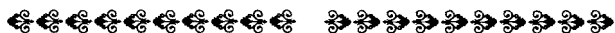
Сукутнинг ғаврига яқинлаб,
югурар
вужудига зухур.
Куш руҳида
порлайди,
ё раб,
сукут тубида йилтираган нур.

МУНДАРИЖА

Шеърлар

Юрагингни оч садоларга	4
Кўзларингни юмганинг захот	5
Ҳилолини соғинди осмон	5
Бир куч тортар	6
Кўп кўриниб	7
Олдинига	8
Йўл – нигоҳлар чеки	9
Ёмғирдан сўнг	10
Уфқ қаърига	11
Касби туфроғи	12
Кел, ёнимга ўлтир	14
Қадимги эртак	15
Қуюк ранглар	16
Сен бу гапни	16
Узоқ бир умр	17
Гап кўп	18
Ёлғиз хона	20
Суратлар алдайди	21
Олис манзара	23
Бир кун кутмаганда	24
Сафардан қайтгач	24
Туфлаган туфугини	26

Менга хатлар йўллайсан	26
Бу аёлнинг тилаклари	27
Тополмайсан	28
... ва бошқалар	30
Абрлар тиргаги	32
Ўзининг фойдаси учун	33
Ўтган нарсаларнинг	33
Ўзингдан хурсандсан	34
Шошилиб чиқасан	35
Канглунг ғаш	36
Тўлиб борди	37
Ёбонларда	38
Содик бўлиб қолар	39
Ёдимга тушасан	39
Кунларнинг бирида	40
Дунё, мен сендан	41
Сени эслатувчи	42
Қишлоқ аёллари	42
Зиғирча ҳам	45
Жоним дейсан	45
Умрингнинг ярмиси	46
Хув, тоққа	47
Дунё бутун озорини	47
Расм	48
Қашқадайро даштлари	49
Не кўргилик эрур	50

Махваш	53
Тайёра осмонга тўш урар	54
Бораман Касби	56
Йирокдасан	57
Қиш бўйи	58
Эски сўзлар	59
Кўзларингда	61
Шодлик-ла	61
Муаллим	62
Вақт бор	63
Даштлар	64
Кетишар бепарво	65
Сезардим	66
Тоғ ўти	67
Эр сал қизишса	68
Бу одам	68
Бир дўстим	70
Дунёда	71
Бир марта айтилган	74
Хокисор одамлар	75
Кангул бардошлари	76
Кўкка арғимчок солиб	77
Кўлида қайчи	79
Тоғларга қарайсан	79
Дарахт	81
Ёнида бўлаётган	82
Сен менинг ташвишим тортасан	82

Китобхонада ўтирган одам	83
Сийраклашиб	85
Унинг кўлида	87
Нимаики, рост эрса	88
Абрлар гул экар	89
Олдин-олдин	90
Бир йўловчи	90
Канглум	91
Кўхна садолар. Туркумдан	93
Савол	94
Ёлғизлик	95
Саъдий таъбири	96
Йўл бўйидаги эски ҳовли	97
Изтироб	99
Қайснинг Лайлига илтижоси	101
Дард	103
Бегона	104
Вожаб	105
Қадр	106
Тошгузарнинг болалари	107
Чечак	110

Достонлар

Ичкари... Ташқари... Достон	112
Истарим. Достон	133
Харитага тушмаган жой. Достон	154

ИКРОМ ОТАМУРОД

ХАРИТАГА ТУШМАГАН ЖОЙ

Шеърлар ва дostonлар

«Sharq» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
Бош тахририяти
Тошкент – 2011

Мухаррир *Р. Бойтура*
Рассом *Умид Сулаймонов*
Бадий мухаррир *Т. Қаноатов*
Техник мухаррир *Л. Хиждова*
Сахифаловчи *Л. Бацева*
Мусаххих *Ж. Тоирова*

Теришга берилди 22.11.2010. Босишга рухсат берилди 14.04.2011. Бичими 70x90 $\frac{1}{32}$ «Times New Roman» гарнитураси. Офсет босма. Шартли босма табағи 7,60. Нашриёт-ҳисоб табағи 6,84. Адади 2000 нусха. Буюртма № 1600. Баҳоси келишилган нарҳда.

**«Sharq» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси босмаҳонаси,
100000, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.**

О – 86 Отамурод, Икром

**Харитага тушмаган жой: Шеърлар
ва дostonлар. – Т.: «Sharq», – 2011. –
208 б.**

**УДК. 821
ББК 84(5Ў)6.**

ISBN 978-9943-00-613-3